Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети,
Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ★ 24 январь 1969 йил, жума ★ № 20 (14.183). ◆ Баҳоси 2 тийин.

БЕШ ЙИЛЛИК ҚАҲРАМОНЛАРИ

ҲОРМАНГ, УСТА

У оқсариқдан келган, новча, бақувват одам. Ўзини жуда тетик тутади. Устига-устак жуда суҳбатижон. Мошгуручликдан ўтиб оқарган мўйловини айтмасангиз олтмишларга бориб қолган деб ўйламайсиз. Оёғидаги кўн этик билан устидаги жомакори уни яна ёшартиб, бардам кўрсатади.

Мен уни илгари бир мартагина кўргандим. Бундан ярим йил аввал коммунистик меҳнат зарбдорларининг область слётида сўзга чиққан эди. Ўшанда унинг номини ён дафтаримга тушириб: «Машраб Искандаров. Фарғона тўқимачилик комбинатининг ветеран ишчиси, ҳамма умумхалқ ҳаракатларининг иштирокчиси, стахановчиликда — стахановчи, коммунистик меҳнат ҳаракатида — зарбдор номларини олган. Энди ленинча меҳнат вахтасида ишлаяпти» деб ёзиб қўйган эдим.

Куни кеча мавриди келиб Фарғона тўқимачилик комбинатига шу кишини суриштириб бордим. Директор комбинат территориясига чиққан экан. Партком секретарини ҳам тополмадим. Охири қабулхона секретаридан сўрашга мажбур бўлдим.

— Машраб Искандаров деган ишчини қандай топсам бўлади?

Қиз бир оз ўйлаб туриб қолдида, шошиб жавоб қилди.

— Ҳа, уста Машраб Искандаровични денг. Осон, жуда осон. У киши сиз ўйлаганчалик кичик одам эмас. Касаба союз арбобларимиздан, кўпчилик танийди. 6-7 йилдан бери бу киши комбинатда фабком аъзоси, ихтирочилар ва рационализаторлар жамиятимиз раиси. Танимас экансиз-да. — Қиз икки уч ёққа телефон қилиб суриштириб Машраб акани 2-тўқув цехидан топиб берди.

— Комбинатга келганимга 40 йилдан ошди, — деди Искандаров. — аввал бошда комбинат қурилишида дурадгорга шогирд тушиб ишладим, қурилишга комсомол йўлланмаси билан келганман. Кейин шу ерда ишда қолдим. Янги ҳунар ўргандим. Ҳунарим ноёб ҳунарлардан, бир ўзим 800-900 станокка қарайман. Тўқув станокларининг арқоқ урадиган батан хўжалиги нозик бўлади. Уларни кўпга чидайдиган қилиб ремонт қилиб бериб туриш менинг зиммамда. Салкам 40 йилдан бери шу ишдаман. Яна бўш вақтларимда ишга фойдаси тегадиган бирор янгилик киритишни яхши кўраман. Ҳар йили икки-учтадан рационализаторлик таклифи бериб тураман. Яқинда ҳисоб-китоб қилиб кўрдим. Комбинатга келганимдан бери 100 дан ортиқ таклифим ишлаб чиқаришга жорий этилибди. Ўзимча хурсанд бўлиб қўйдим. Ахир ҳар биттаси йилига бир неча минг сўм тежаб берганда ҳам 100 таси неча юз минг сўм бўлади. 40 йилгиси неча миллион сўмга боради ёки мен янглишдим-ми?

Мен ҳозир Машраб аканинг янглишган-янглишмаганини эмас, бошқа нарсани ўйлаб ўтирардим. «Мана, нима учун бир оддий ишчи комбинат ихтирочилари ва рационализаторларига бош экан. Бечиз эмас экан, арзийди» дер эдим. Кейин сўрадим:

— Айтинг-чи, ўзингизча шу 100 та таклифдан қай бири энг қимматлиси деб биласиз.

— Энг биринчиси, 1932 йилдаги таклифим. Ўша вақтда «Нордтроп» деган чет эл тўқув станоклари бўларди. Мокиси ҳам чет элдан келарди. Нима бўлди-ю ўртада алоқа ёмонлашиб қолдими ёки капиталистлар шу билан таъсир кўрсатишмоқчи бўлишганми, ҳар қалай бирдан моки келмай қолди. Ўшанда 600 станокдан 400 таси қаторасига бир неча ой тўхтаб, бекор туриб қолган. Бир сўз билан айтганда, жуда хунук ўпирилиш юз берган. Бир ой кутдик, икки ой кутдик. Мокидан дарак бўлмади. Ўшанда аччиқ устида ўз қолимча қўлда битта моки тайёрлаганман. Қаттиқ ёнғоқ ёғочидан топиб, ўша чет эл мокисига ўхшатиб ишлаганимдан кейин инженерларга кўрсатсам, тўғри келиб қолди. Станокка жуда яхши тушди.

Шундан кейин фабриканинг ўзида устахона очганмиз. Қишлоқларга одам чиқариб 5-10 йиллик чинор ёғочлардан топдириб келганмиз. Чимён нефть конида учта фрезерлик станоги бор экан. Ҳўкиз аравага ортиб олиб келганмиз. Апрелнинг бошида ишга киришган бўлсак, 1 майгача устахонамиз 400 та моки ишлаб, ҳамма станокларни ишга солиб юбордик.

Ўшанда бу ҳақда марказий газеталарда ёзиб чиқишган эди. Қарангки, Ашхобод тўқимачилик фабрикасида ҳам шундай ўпирилиш рўй берган экан. Эшитиб Фарғонага келишди. Биз туркман дўстларимизга ҳам бир неча юз дона моки тайёрлаб берганмиз.

Машраб аканинг энг сўнгги рационализаторлик таклифи — батан хўжалигини стендда узлуксиз метод билан ремонт қилиш таклифи жуда қимматли. Бу, тўқув станокларининг ремонт вақтида бекор туриб қолишини кескин қисқартади. Илгари станок тўхтатиб қўйилиб батан хўжалиги ремонт қилган бўлса, энди улар ремонтдан чиқарилгани билан алмаштирилади, холос.

Уста Искандаров жамоатчилик асосида бошчилик қилаётган комбинат ихтирочилар ва рационализаторлар бошланғич ташкилоти йилдан-йилга ўсиб боряпти. Ҳозир рационализаторлар 530 кишига етди. Шундан 77 процентини ишчилар ташкил этади. Бултур ҳаммаси бўлиб 543 таклиф тушган бўлса, шундан бир йилда 405 таси ишлаб чиқаришга жорий этилди. Булар эса ўз навбатида йилига 188 минг сўмлик иқтисодий тежам бермоқда. Машраб ака Искандаров комбинатда рационализаторлик ва ихтирочилик ишларининг ривож топишида қанчалик жонбозлик кўрсатаётганини шундан ҳам билса бўлади.

Шунинг учун ҳам олти йилдан бери у комбинат ижодкорлар бошланғич ташкилотининг раиси, енгил саноат ходимлари касаба союз область комитетида президиум аъзоси, ихтирочилар ва рационализаторлар Бутунittифоқ жамияти республика Советининг ҳар иккала съездида ҳам пленум аъзоси этиб сайланган. Уста, ҳалол меҳнат билан топган обрўларингиз бундан ҳам зиёда бўлсин. Ҳорманг энди, уста!

М. МАНСУРОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

МОСКВА. СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний 22 январда Кремлнинг съездлар саройида космонавт учувчилар В. А. Шаталов, Б. В. Волинов, А. С. Елисеев ва Е. В. Хруновларга юксак мукофотларни топширмоқда.

ТАСС—УзТАГ фотоси.

ЗАФАР САТРЛАРИ

ЙИЛЛИК ПЛАН БАЖАРИЛДИ

БУХОРО, («Совет Ўзбекистони» мухбири). Вобкент районидаги «Коммунизм» колхозининг чорвадорлари В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини муносиб кутиб олиш учун мусобақалашиб, давлатга пландаги 480 центнер ўрнига 500 центнердан зиёд семиз гўшт сотдилар ва йиллик планни ошириб бажардилар.

Пландан ташқари гўшт тайёрлаш давом этмоқда.

ЯНА 25 ТОННА ГЎШТ

ФАРҒОНА, («Совет Ўзбекистони» мухбири). Охунбобоев районидаги «Оқ олтин» колхозининг чорвадорлари КПСС Марказий Комитети октябрь Пленуми қарорларини амалга ошириш учун курашиб ва В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини муносиб кутиб олишга интилиб, давлатга гўшт сотиш йиллик планини ошириб бажардилар. 725 тонна бўрдоқи гўшти тайёрланди. Колхоз чорвадорлари пландан ташқари яна 25 тонна гўшт сотиш мажбуриятини олдилар.

ФАЗОКОРЛАРГА УМУМХАЛҚ МУҲАББАТИ

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» ВА ЎзТАГ МУХБИРЛАРИДАН

МАШИНАСОЗЛАР ҚУТЛОВИ

Тўртовлон совет космонавтларининг мардонавор жасоратидан Тошкент корхоналарининг коллективлари қойил қолмоқдалар. Меҳнаткашлар совет фани ва техникасининг янги улуғвор ғалабасидан фахрланиш ҳис-туйғуларини оммавий митингларда изҳор этмоқдалар. «Таштекстильмаш» заводининг йиғув цехига 1,5 мингдан ортиқ ишчи ва инженер-техник ходимлар тўпландилар.

Корхона партия комитети секретарининг ўринбосари В. С. Запоненко митингни очар экан, бундай деди:

— Ҳар биримиз тўртовлон самовий оға-иниларнинг парвозини телевидение орқали ҳаяжон билан кузатиб турдик. Биз азиз ватандошларимиз В. Шаталов, Б. Волинов, А. Елисеев ва Е. Хруновни улуғвор жасорат — икки кеманинг туташтирилиши ва космонавтларнинг бир кемадан иккинчи кемага ўтишларини бутун қалбимиздан табриклаймиз: Космоснинг ажойиб қаҳрамонларини, жаҳонда энг яхши самовий кемаларни яратган машҳур олимларни тарбиялаб етиштирган жонажон Ленин партиясига шон-шарафлар бўлсин.

Митингда мастер Шавкат Тоҳиров совет фани ва техникасининг янги ғалабасидан қойил қолганлигини изҳор этди.

— Биз, — деди у, — барча совет кишилари сингари космосда эришилган ва қудратли техникани яратган олимларимиз, инженерларимиз, ишчиларимизнинг қаттиқ меҳнати натижаси бўлмиш янги ажойиб муваффақият таассуроти билан яшамоқдамиз. Бу жасорат В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигига бағишланган меҳнат вахтаси кунларида содир бўлди. Мамлакатимиз бу ажойиб санани меҳнатда янги зафарлар билан кутиб олишига ишончимиз комил.

Митингда слесарь Г. Т. Самарос, заводнинг бош инженери И. И. Пьяних космос қаҳрамонларининг илҳомбахш тимсоли ҳақида гапирдилар.

Космосдаги жасорат шарафига «Таштекстильмаш» коллективи янги социалистик мажбурият олди. Беш йилликни муддатидан илгари — 15 декабргача бажариб бўлишга, 1969 йилда меҳнат унумдорлигини 18 процент кўтаришга, ишлаб чиқаришни рационализация қилиш ҳисобига 50 минг сўм — илгариги мажбуриятдан икки баравар кўп пул тежашга қарор қилинди.

АЖОЙИБ ҒАЛАБА

ФАРҒОНА. Фарғона областининг шаҳарлари ва қишлоқларида тўртовлон жасур совет баҳодирларининг космосда эришган ажойиб ғалабасига бағишланган митинглар бўлиб ўтмоқда. Бугун Қўқон ёғ-мой комбинатида кўп киши қатнашган митинг бўлиб ўтди. Митингда комбинат бўлим бошлиғи В. Афанасьев бундай деди:

— Самовий биродарлар Владимир Шаталов, Борис Волинов, Евгений Хрунов, Алексей Елисеевнинг эришган жасоратлари қалбимизни социалистик давлатимиз учун фахр ва қувонч ҳис-туйғуларига тўлдиради. Бу ғалаба биз, совет кишиларини янги меҳнат зафарларига чорлайди.

Митингда механика устахоналари бошлиғи П. Зоткин, корхона партия бюросининг секретари З. Исроилова ва бошқалар космонавтларнинг совет фани ва техникаси эришган жуда катта имкониятлардан далолат берувчи афсонавий парвозига қойил қолганликларини изҳор этдилар.

Қўқон ёғчилари космонавтларга табрик телеграммаси йўлладилар. Коллектив қабул қилган резолюциясида яна ҳам яхшироқ ишлаб, В. И. Ленин туғилган куннинг юз йиллигини муносиб кутиб олишга сўз берди.

Бугун Фарғона тўқимачилик комбинатида, азот ўғитлари заводида ва бошқа корхоналарда кўп кишилик митинглар бўлиб ўтди.

ҚАҲРАМОНЛАР ИШИ ҲАММАГА ЎРНАК

Самарқанддаги «Ҳужум» фабрикасининг ишчилари совет космонавтларининг янги мислсиз зафарларига бағишланган митингга йиғилишди.

Саралаш цехи бригада бошлиғи Ойниса Тошкенбоева бундай деди:

— Икки самовий кеманинг парвозини ва қаҳрамонларимизнинг нодир экспериментларини катта жасорат дейиш мумкин. Космонавтларнинг мислсиз жасорати, аъло даражадаги маҳорати ҳаммани қойил қолдирмоқда.

Корхонанинг кекса ходими З. Р. Бадалов совет баҳодирларининг жасорати янада яхшироқ ишлашга, беш йиллик топшириқларини муддатидан илгари бажаришга ундайди, деди.

Бугун шаҳарнинг заводлари, фабрикалари, қурилишлари ва ўқув юртларида кўп кишилик митинглар бўлиб ўтди. Ишчилар, хизматчилар, студентлар қабул қилган резолюцияларида космонавтларни космосни забт этишда эришган улуғвор ғалабалари билан қутлаб, беш йиллик планни муддатидан илгари бажариш учун мусобақада ўз зиммаларига янги мажбуриятлар олганликларини баён қилганлар.

ЖАСОРАТ ҲАҚИДА ҲИКОЯ

«Правда» нашриёти «Планета узра учрашув» деган тўпламни нашрдан чиқарди. Бунга «Правда» саҳифаларида космосда эришилган буюк ғалаба муносабати билан босилган материаллар киритилган.

Тўплам КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Советининг космонавтлар бошқарган «Союз-4» ва «Союз-5» космик кемаларини тайёрлашда, учиришда ва туташтиришни ҳамда орбита бўйлаб учган вақтда икки космонавтнинг жаҳонда биринчи марта бир кемадан иккинчи кемага ўтишини муваффақиятли амалга оширишда қатнашган олимлар ва конструкторлар, инженерлар, техниклар ва ишчиларга барча коллективлар ва ташкилотларга совет космонавтлари Владимир Александрович Шаталов, Борис Валентинович Волинов, Евгений Васильевич Хрунов ва Алексей Станиславович Елисеев ўртоқларга йўллаган табрикномаси билан очилади.

Тўпламга ТАСС ахборотлари, космонавтлар ҳақида очерклар, космодромдан, координацион-ўлчов марказларидан, шунингдек «Союз-4» ва «Союз-5» қўнган районлардан ёзилган репортажлар, публицистларнинг ҳамда совет олимларининг мақолалари киритилган.

Қаҳрамон космонавтларнинг янги жасорати совет кишиларининг қалбида қизғин ҳаяжон қўзғатди, Ер шарининг ҳамма мамлакатларида катта шов-шувларга сабаб бўлди. Тўпламда совет фани ва техникаси томонидан эришилган бу катта ғалаба муносабати билан мамлакатнинг турли районларидан юборилган ишчилар, колхозчилар, интеллигенция вакилларининг хатлари, шунингдек чет эллардан келган жуда кўп хат-хабарлар эълон қилинган.

Тошкент асбобсозлик заводининг 9-цехи коллективи янги техникани жорий қилиш билан шуғулланади. Суратда: ана шу цехнинг илғорларидан (ўнгдан) Социалистик Меҳнат Қаҳрамони бригадир А. Ефимков, ишчи Р. Толиббоев, Р. Кашина, В. Масленников, Н. Иброҳимов, С. Конфетчиев ўртоқлар янги техникани жорий қилиш хусусида маслаҳатлашмоқдалар.

А. Тўраев фотоси.

ТЕХНИКА ИХЛОСМАНДЛАРИ

«Узсельхозтехника» Ғузор район бирлашмасида техника ремонти конвейер усулида, ёруғ биноларда олиб борилмоқда. Устахона замонавий асбоб-ускуналар билан жиҳозланган. Ҳаммаёқ озода, саранжом-саришта. Ремонтчиларнинг унумли меҳнат қилишлари учун барча шароитлар яратиб берилган. Бу ерда таниқли рационализатор «Ҳурмат Белгиси» орденли Қудрат Набиев, кўксини Меҳнат Қизил Байроқ ордени безаб турган токарь Александр Скоков, улар билан бир қаторда ёш ишчилар В. Скоков, Э. Ҳусаиновлар ишлашяпти. Улар ўзларига берилган топшириқни бекаму-кўст бажаришяпти. Устахонада меҳнат қилаётганларнинг ҳаммаси ўз касбининг усталаридир. Уларнинг қўлидан чиққан тракторлар ва бошқа машиналар нуқсонсиз ишламоқда.

Ремонт устахонасининг коллективи ўтган йили 187 трактор, 75 комбайн, 117 двигатель, 27 автомашина ва бошқа хил техникани ремонтдан чиқариб, планни бир ярим баравар ошириб адо этган эди. Ремонт ишлари конвейер усулида олиб борилгани учун ҳар бир трактор, комбайн ремонтининг таннархи 4-5 сўм арзонлашди.

Техника ихлосмандларининг бу йилги режалари ҳам улкан. Улар 92 ҳайдов, 86 чопиқ тракторларини ва ғалла ўрим-йиғимида ишлатиладиган техникани, пахта териш машиналарини ремонт қилиб мавсумга тахт қилиб қўйиш учун интиляптилар. Қисқа вақт ичида 30 дан ортиқ трактор ремонтдан чиқарилди. Барча қишлоқ хўжалик техникаси ремонтини баҳоргача тамомлаш мўлжалланяпти.

— Коллективимиз аъзолари, — дейди бирлашма бошқарувчиси Я. Илиади, — бу йил хўжаликларга кўплаб қишлоқ хўжалик техникаси етказиб берадилар, колхоз ва совхозларда ишлатилаётган мавжуд техниканинг бенуқсон ишлашига эришадилар. Ремонтнинг янги прогрессив усулларини жорий этиб, давлатнинг кўплаб маблағини тежаб қоладилар.

Шу кунларда «Узсельхозтехника» Ғузор район бирлашмаси устахонасида бўлган киши юксак кўтаринки руҳ билан меҳнат қилаётган қалби қайноқ кишиларга балли дейди.

П. ГАДОЕВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

ЎРТОҚ Ю. И. ПАЛЕЦКИСГА СОЦИАЛИСТИК МЕҲНАТ ҚАҲРАМОНИ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Коммунистик партия ва Совет давлати олдидаги катта хизматлари учун ҳамда туғилган кунига етмиш йил тўлганлиги муносабати билан СССР Олий Совети Миллатлар Советининг раиси ўртоқ Юстас Игнович **Палецкисга Социалистик Меҳнат Қаҳрамони** унвони берилиб, **Ленин** ордени билан **«Ўроқ ва Болға»** олтин медали топширилсин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. ПОДГОРНИЙ.
СССР Олий Совети Президиумининг Секретари М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1969 йил 22 январь.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

И. М. МУМИНОВНИ ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАХРИЙ ЁРЛИҒИ БИЛАН МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Фалсафа фанини ривожлантириш, юқори малакали кадрлар тайёрлаш ва тарбиялашдаги катта хизматлари учун ҳамда туғилган кунига олтмиш йил тўлиши муносабати билан Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг вице-президенти Иброҳим Мўминович **Мўминов** Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари А. АБДАЛИН.
Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Р. САХИБОЕВ.

1969 йил 23 январь.
Тошкент шаҳри.

Республикамиз корхоналарида ленинча меҳнат вахтаси қизғин давом этмоқда. Мусобақа қатнашчилари сафи кенгайиб боряпти. Юқоридаги суратда: Чирчиқ трансформатор заводининг смена топшириқларини 130-140 процент бажараётган ишчиси Энвер Кубидинов. Пастда: Бўстонлиқ сут заводининг илғор аппаратчиси Рихсия Тоштемирова. Корхонада иогурт деб аталувчи янги маҳсулот ишлаб чиқариш ўзлаштирилди. Бу маҳсулот серёғлиги ва таъми яхшилиги билан ажралиб туради. Ўртоқ Тоштемирова бундай маҳсулотлар ишлаб чиқаришни кўпайтиришга ҳисса қўшмоқда.

А. Тўраев ва Г. Пун, ЎзТАГ фотолари.

ДАВР ТАБАССУМИ

Одил ЁҚУБОВ.

Айвонда унга ойиси дуч келди.

— Акрамни кўрдингми? — пошшиб сўради Мавжуда опа. — Жуда... эзилиб кетибди, бечора! Қизгинагинам айт — дадасининг бўйнидан қучоқлаб, йиғлайвериб эси кетди. Зўрға тинчитиб ухлатдим.

«Эзилиб кетибди, бечора... Қизинг йиғлайвериб эси кетди... Яна эски ҳаммом, эски тос! Янги гап топсангиз бўлмасмиди ойижон?».

Сайёра индамай уйга кириб кетди. Лекин Акрамнинг аллақандай озиб, қорайиб кетган чеҳраси, маъюс нигоҳи кўз олдидан кетмай, юраги ачишиб, кўзига ёш олди.

Бир лаҳзадан кейин меҳмонхонага Обид Юнусович кириб келди. Сайёра ювиниш баҳонасида сочиқни олиб чиқиб кетмоқчи эди, дадаси кутилмаган бир ўктамлик билан:

— Ўтир, қизим! — деди. — Тузукроқ бир гаплашайлик-чи!

Сайёра, қўлида сочиқ, деразанинг олдига бориб ўтирди, дадасидан бир уялиб, бир ғижиниб, ҳовлидаги гулзорга, ўртадаги катта лампочка шуъласида оловдай товланган пионларга, нафис очилган атиргул ва «президентлар»га, кеккайган гултожихўрозга тикилди.

Обид Юнусович, қўллари орқасида, гап бошлашдан олдин йирик қадамлар билан уйни у бошидан-бу бошига ўлчаб, анча юрди. Бир неча марта ўнғайсизлангандай томоқ қириб олди, ниҳоят:

— Бу қандоқ бўлди, қизим? — деди койиб. — Тўппа-тузук касбингни қўйиб артистка бўлишга аҳд қилдингми?

Сайёрага дадаси кулиб гапиргандай туюлди-ю, кўнглидаги муз эриб, у ҳам жилмайди.

— Йўқ, дада, артистка бўлмоқчи эмасман, бироқ... сиз ҳам артистка бўлишни айб деб биласизми?

Обид Юнусович уйнинг ўртасида тўхтаб, қизига узоқ тикилди.

— Йўқ, артистка бўлишни айб деб билмайман, қизим. Аммо, сен ўз соҳанг, ўз ишингда ишлаганинг тузукроқ деб ўйлайман, чунки артистка бўлиш учун, ҳар ҳолда яхши артистка бўлиш учун, катта истеъдод керак кишига. Билмадим, эҳтимол сендаям катта талант бордир, лекин менинг назаримда, талантинг бўлса шу маҳалгача очилган бўларди, қизим.

Сайёра қулоқларигача қизариб, ерга қаради.

— Йўқ, дада, мен катта артистка бўлмоқчи эмасман. Бу шунчаки бир ҳавас.

— Ҳим... — деди Обид Юнусович. — Агар шунчаки бир ҳавас бўлса... Шу арзимаган ҳавасни деб, ҳаммани хафа қилиб юриш яхшими, қизим?

Ҳамма деб... ўша кишини айтаётгандирсиз-да! У киши олдин мени хафа қилганлари-чи, дадажон?

— О, қизим, қизим. — Обид

(Боши газетанинг 23 январь сонида).

Юнусович яна қўлларини орқасига қилиб, уйни бир айланиб чиқди ва тўсатдан сўради:

— Айт-чи, қизим, неча ёшга кирдинг?...

«Бошланди!» — деди Сайёра хаёлида. — Худди менинг ёшимни билмайдигандай гапирасиз-а, дадажон?

— Чунки сўнгги пайтларда сен ўз ёшингга муносиб иш қилмаяпсан, қизим

— Дадажон, — деди Сайёра. — Мен ўз ёшимга муносиб бўлай деб, ҳар қадамимни ўлчаб босай деб, эзилиб кетдим. Наҳот шуни билмасангиз, дадажон?

— Энди қадамимни ўлчамай боссам бахтиёр бўлиб кетаман, деб ўйлайсанми, қизим?

— Билмадим, дада. Келажакни ўйлайвериб, ўз тақдиримдан, қизимнинг тақдиридан, бизни кутаётган бахтсизликлардан қўрқавериб чарчадим. Жуда, жуда чарчадим, дада. Майли, нима бўлса бўлар, бошимга тушганини кўраман!... — Сайёра гапиролмай юзини кафтлари орасига яширди.

Обид Юнусович «ҳимм» деб лабини тишлади-да, ўзини чарм қопланган чуқур креслога ташлади.

У боя гапни қандай бошлашни билмай қийналган, гўрриги, уялган эди. Обид Юнусович бугун биринчи марта ота ўз қизи билан оила масалалари тўғрисида гаплашиш нақадар қийин эканини тушунди. Энди, гап очилгандан кейин эса ўзи билан қизи ўртасида катта бир бўшлиқ, фавқулодда зўр бир тафовут борлигини пайқади. Обид Юнусович шу дақиқагача ҳозирги ёшларнинг дилини оз-моз бўлса ҳам биламан, деган умидда эди. Мана энди ўйлаб қараса... оз-моз ҳам билмас экан. Шу ёшлардан бири ўз қизи бўлса, унинг гап-сўзларини, ўйлари, эрининг олдига қўяётган талабларини тушуниш қийин, ҳар ҳолда бу талаблар унга, Обид Юнусовичга гамомаи ёт!

Рост, Обид Юнусович Акрамни оқламоқчи эмас. У ҳам Акрамнинг тунов кунги ҳатти-ҳаракатидан қаттиқ ранжиди, дарғазаб бўлди. Лекин... Акрам ўз хатосини тушунди-ку? Тушуниб бош эгиб келди-ку, ахир? Наҳот Сайёра ўз жуфти-ҳалолининг шунча йил бир ёстиққа бош қўйган турмуш йўлдошининг битта қўрслигини кечира олмаса?

Обид Юнусович йигитлик давридаги хотин-қизлар учун Сайёранинг ҳозирги турмуши — ушалмас бир орзу бўлиб кўринар эди. Наинки ўша давр, ҳозирги колхозчи аёллар, оғир оилавий муносабатлардан эзилиб юрган қиз-жувонлар ҳам Сайёрага ҳасад билан қарашади, шундай турмуш кечиришни орзу қилишади. Сайёра эса...

Тўғри, ҳозирги ёшлар, айниқса хотин-қизлар турмушга каттароқ талаблар қўяётган бўлса, бунинг учун уларни айблаб бўлмайди, чунки буни ҳаётнинг ўзи, тараққиёт қонунининг ўзи тақозо этади. Фақат булар... бу ёшлар талаб қилаётган келажак, бўлакча эрк севги, оилавий турмуш... буржуазия тарғиб қилаётган «эркин ҳаёт» ва «эркин севги»нинг бир тури эмасмикин?

«Оббў! Хаёл қаёқларга олиб қочяпти ўзи!».

Обид Юнусович, эҳтимол ўз қизи ҳақида ўйлаётгани учундир, хаёлига келган бу фикрдан ўзиям хижолат тортиб, ўрнидан туриб кетди.

— Мени кечирасан, қизим, — деди ниҳоят Обид Юнусович. — Мен сенинг оила ишларингга аралашишга ҳаққим йўқ. Лекин бу гапларга сабаб... тунов кунги жанжал бўлса бунақа нарсалар оилада бўлиб туради, қизим...

— Дадажон, гапимга ишонинг, — деди Сайёра ёлвориб. — Сизнинг сўзингизни синдириш мен учун ҳам оғир. Куёвингиз... нимасини айтай, бошда мен уни... жуда яхши, талантли, жуда бўлакча бир одам деб ўйловдим...

— Мен ҳалиям унинг жуда... пок, яхши йигит эканига ишонаман. Хондан ҳам хато ўтади, дейдилар, қизим.

— Гап хатода эмас, дадажон! Унингиз шунчаки бир... жўн одам экан!

— Қайдам, қизим. Балки унинг очилиб кетишига... оила сабаб бўлгандир. Турмушларинг осон бўлмади-ку, ахир? Кейин... унинг соҳаси оғир соҳа, қизим. Айниқса принципиал одамлар учун...

— Қўйинг шу сўзни, дада. Қобилиятсиз одамларнинг ҳаммаси негадир «принципиал» бўлиб олишади. Менимча бу сўз улар учун бир қалқон, ўз қобилиятсизликларини яширадиган бир... ниқоб!

Обид Юнусович оғир хўрсинди.

— О, қизим, қизим, — деди у, яна боягидай бош чайқаб. — Ҳаёт сен ўйлаганингдан кўра мураккаброқ. Лекин гап бунда ҳам эмас... наҳот сен унинг таланти учун, шон-шуҳрати учун турмушга чиққан бўлсанг? Мен... мен ҳайронман, қизим!

Сайёра тилининг учига келган гапни айтолмай пешанасини ишқалади.

— Мен... бошим айланиб қолди, дадажон. Нима деганимни ҳам билмайман... Мени қийнаманг, жон дада!

Обид Юнусович гап тамом бўлганини сезиб, жим қолди, лекин уйдан чиқишдан олдин, ўзини тутолмади шекилли:

— Қарс икки қўлдан чиқади қизим, — деди яна. — У ҳозир жуда эзилиб юрибди. Шундай пайтда... инсоний масъулият, бурч, адолат деган гап бор. Ким билсин, сен ҳозир дўстлик қўлингни чўзсанг, қийналганда суясанг, ёрдам берсанг, балки у ҳам қаддини тутиб олар. Институтда ҳам ишларининг мазаси йўққа ўхшайди. Ўйлаб кўр, қизим.

Сайёра индамади. Оловдай қизиб турган миясида исёнкор фикрлар тутён қиларди:

«Унинг иши юришган пайти бўлганми ўзи? Қўйинг, дада, мен эзилиб юрган пайтларимда қаёқда юрувди куёвингиз?».

Обид Юнусович бир лаҳза жавоб кутиб тургач, юмшоқ одимлаб секин чиқиб кетди.

Сайёра бир неча кунгача дадасининг юзига қараёлмай юрди. У гоҳ ўзининг тўғри қилганига ишонса, гоҳ минг хил шубҳага бориб васвасага тушар, кечалари Акрамнинг маъюс нигоҳини эслаб, юраги ачишар эди. Лекин ҳафтанинг охирида Шавкатжон телефон қилиб, студиянинг бадиий совети бош ролга бир оғиздан уни тасдиқлаганини айтганида кўнгилдаги ҳамма шубҳалар шамол тўзғитган хазондай тўзғиб, дилига офтоб қуюлгандай бўлди. Фақат бир нарса кўнглини хиёл хижил қилди... Шавкатжон: «Яшанг Сайёрахон! Бу ролга иштиёқ билдирган ўнта профессионал артисткани ютиб чиқдингиз!» деб кулгандан кейин, кетидан, уни хурсанд қилмоқчи бўлиб:

— Айтмоқчи, ажойиб бир қишлоқ топдик! — деди суюниб. — «Бақабулоқ» деган қишлоқ. Кеча вертолётда бориб кўриб келдим. Ўзи тоғ этагида. Ҳаммаёғи боғ-роғ, булоқ, сой. Мисоли бир жаннат дейсиз. Раиси ҳам ажойиб чапани йигит экан. Бир маза қиламиз, Сайёрахон... Тайёрлигингизни кўраверинг. Уч-тўрт кунда йўлга чиқамиз...».

Сайёра трубкани жойига қўйгандан кейин, қишлоқда бошланадиган гап-сўзни, Акрамнинг қариндош-уруғлари билан бўладиган учрашувни кўз олдига келтириб, бир зум юраги орқага тортиб кетди. Лекин шу заҳотиёқ ўзини қойиб берди: «Улар билан ишинг нима? Мен уларни танимайман, улар мени танимайди!».

РЕДАКЦИЯГА ХАТ

АВТОБУСЛАР ҚАЧОН ЮРАДИ?

Тошкент—Паркент орасидаги масофа эллик километр. Юқори Чирчиқ ва Паркентда ишловчи хизматчилар автобусда қатнашади. Сўнгги йилларда автобус хизматини яхшилаш мақсадида Янгибозор автобазаси Тошкентдаги 69-автобаза билан бирлаштирилди. Йўловчилар энди автобуслар кўпаяди, деб қувонган эдилар. Афсуски бу қувончимиз узоққа бормади. Шу кеча-кундузда Паркент—Тошкент оралиғида қатнайдиган ўн иккита машина ўрнига тўртта, район маркази Янгибозор — Қўйлиқ оралиғига қатнайдиган тўққиз экспрессдан тўрттаси, Қўйлиқдан Ўртасаройга қатнайдиган бешта машинадан иккитаси юрмоқда.

Жумабозор каноп заводига Қўйлиқдан, Тошкентдан ва областнинг бошқа районларидан жуда кўп киши қатнаб ишлайди. Мана шу завод ишчиларига хизмат қиладиган «Правда» — Қўйлиқ маршрути бўйича қатнайдиган тўрт машинадан биттасигина қатнамоқда. Қўйлиқдан Жумабозор каноп заводига қатнайдиган машиналар эса умуман йўлда кўринмайди.

Юқори Чирчиқ районида машиналар хизмат қиладиган ўндан ортиқ ички маршрут бор. Бу маршрутлар бўйича машиналар ҳам кўринмай қолди.

Йўловчиларни яна бир нарса таажжублантирмоқда. Қўйлиқ—Янгибозор йўлида саккизта бекат бор. Қор-ёмғир ёққан кунлари совуқда одамлар очиқ ҳавода машина кутаётганини кўриб, Тошкент область автотрести пассажирларни ташиш бошқарувчиси ўртоқ Подковиловга бу бекатларда қурилиш ишлари қачон олиб борилади, деб савол бергинг келади.

К. ЭРГАШЕВ,
«Политотдел» колхозининг бригадири.
М. СТАМҚУЛОВ,
Х. МУСОҚУЛОВ,
колхоз аъзолари.

ЧЕТ МАМЛАКАТЛАРГА

ЧИРЧИҚ. Трансформатор заводининг монтажлаш йиғув цехи коллективи чет мамлакатларнинг буюртмаларини тайёрлашдек масъулиятли вазифани шараф билан бажараётир. Яқинда, тропик иқлимга мослаб ишлаб чиқарилган бир қанча подстанциялар Афғонистонга юборилди. Ҳозир Болгария, Сурия каби мамлакатларнинг буюртмаларини бажариш учун қизғин иш олиб борилаётир.

М. ХОЛДОРБЕКОВ,

КОЛХОЗЛАРДА ҲИСОБОТ ВА САЙЛОВЛАР

Қашқадарё области колхозларида ҳисобот-сайлов йиғилишлари бошланди. Шундай йиғилишлардан бири Шаҳрисабздаги Ленин номли колхозда бўлиб ўтди. Колхоз бултур областда энг яхши ҳосил — гектар бошига 37,6 центнердан «оқ олтин» етиштирди. Давлатга дон, гўшт, сут сотиш планлари ҳам муваффақиятли бажарилди.

Колхоз йиғилиши янги йилда янги техника, минерал ўғит сотиб олишга, ирригация ва мелиорацияни янада ривожлантиришга, капитал қурилиш ва уй-жой қурилишига анчагина маблағ сарфлашга қарор қилди. Даромаднинг ярмидан кўпи дала ва ферма меҳнатчиларига тақсимлаб берилади.

Область колхозлари бултур 106 миллион сўм даромад олдилар. Хўжаликлар пахтани яхши сортларга топшириш йўли билангина олти миллион сўмдан кўпроқ наф кўрди. (ЎзТАГ).

БИЗНИНГ АХБОРОТ

ДОҲИЙ ЮБИЛЕЙИГА

Ўзбекистон Қишлоқ хўжалиги министрлигининг марказий илмий кутубхонаси В. И. Ленин туғилганига юз йил тўлиши муносабати билан «Доҳий юбилейига» деган мавзуда кўргазма ташкил қилди. Кўргазмада доҳий В. И. Ленин ҳаёти ва фаолиятига оид кўпгина илмий ва назарий мақолалар, китоб ва брошюралар қўйилган. Жумладан, Н. Крупскаянинг «Ленин ва партия», КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги марксизм-ленинизм институтининг Ленин ҳақидаги «Ленин 1917 йилда» деган тўплами, Л. А. Фотееванинг «Ленин ҳақида хотиралар»и, Москва сиёсий адабиёт нашриётининг «Шундай бўлган эди» деган тўплами ва Ю. А. Красиннинг «Ленин, революция, замонавийлик» каби китоблари қўйилган.

Кўргазма кишиларда катта таассурот қолдирмоқда.

А РАҲИМОВ.

КОМИЛ ЁРМАТОВ ТРИЛОГИЯСИ

Москвадаги кино уйида 21 январь куни ўзбек фильмлари кечаси бўлди. Комил Ёрматовнинг «Революция чавандозлари» картинаси кўрсатилди. Бу картина Ўзбекистонда Совет ҳокимияти барпо этилганлиги тўғрисида ҳикоя қилувчи трилогиянинг иккинчи фильмидир. «Осиё устида бўрон» деган биринчи фильмни томошабинлар ва танқидчилар юксак баҳолаган эдилар. Ўзбек режиссёрининг янги картинасида 1919 йил Тошкентда революция галабаларини ҳимоя қилган интернационал бригада тўғрисида ҳикоя қилинади. Ёрматовнинг ўзи шу бригаданинг раҳбари бўлган эди, демак фильм аслида бўлиб ўтган воқеалар асосига қурилган. Трилогиянинг навбатдаги қисми республикадаги социалистик қурилишга бағишланади.

Кечада «Тошкент руҳи» (ўтган йили ёзда турли мамлакат ёзувчиларининг халқаро учрашуви тўғрисидаги) ҳужжатли киноочерк ва «Малайяда байрам» деган фильм ҳам намойиш қилинди.

(ТАСС мухбири).

ЯНГИ СОВХОЗЛАР УЧУН

1970 йилгача Қорақалпоғистон АССРда 20 минг гектар қўриқ ва бўз ерлар ўзлаштирилади. Шу ҳисобдан бу ерда бир неча янги шоликчилик совхозлари тузиш планлаштирилмоқда. Келажакда бу ерларда капитал қурилиш миқёси янада ошади. 70 минг квадрат метр майдонда уй-жой, 3500 ўқувчига мўлжалланган умум таълим мактаблари, 1100 ўринли мактабгача болалар муассасалари, 450 ўринли касалхона бинолари қурилади. Бу кенг кўламдаги қурилиш-монтаж ишларига 90 миллион сўм маблағ сарфлаш кўзда тутилмоқда.

Я. ТОЛСТОНОГ,
инженер-экономист.

ТУРЛИ КАСБ ЭГАЛАРИ

ЧИЛАНГАР

Боғлонлик темирчи Ҳусан ота ясаётган рўзғор асбоблари ҳозирги вақтда қурилаётган шинам ва ёруғ уйлар учун зарур эмаску, дерсиз. Гап шундаки, бизнинг темирчимиз гурланликлар таъбири билан айтганда, янги замон чилангаридир. У бурунгидек кетмон эмас, балки терим машиналари, трактор ва бошқа қишлоқ техникаси учун керакли деталларни ясай оладиган уста бўлиб олди. Энди Ҳусан Эшматовнинг устахонасида теша, болта қилиб беринг, деган кексаларни эмас, диска, шпинделларни, молотилка қисмларини ремонт қилдиргани келган механизатор ва шофёрларни кўрасиз.

Ҳусан ота чилангарликни устози Вафо акадан ўрганди.

— Мен, дейди темирчи, — устозимнинг айтган сўзларини ҳеч унутмайман. Қўлимга қандай иш олмай, шогирдликда ўрганган ҳунаримни ишлатишга ҳаракат қиламан. Ўтда тобланган ҳар қандай металлни тежашга ва ундан нафис, бежирим асбоб ясашда чилангарликдаги барча қонун-қоидаларга амал қилишга уринаман. Мен чилангарлик ҳунарига меҳр қўйган шогирдларим билан фахрланаман.

Қ. ИБРОҲИМОВ.

АХБОРОТ

1969 йил 22 январда космонавт-учувчилар билан тантанали учрашув чоғида игвогарлик ҳаракати бўлди: космонавтлар Береговой, Николаева—Терешкова, Николаев, Леонов ўртоқлар тушган автомашинага қарата бир неча бор ўқ узилди. Натижада автомашинани ҳайдовчи ҳамда автомашиналарга ҳамроҳ бўлиб бораётган мотоциклчи ярадор бўлдилар. Космонавтлардан ҳеч ким зарар кўрмади. Ўқ узган киши жиноят қилган жойнинг ўзида ушланди. Текширув олиб борилмоқда. (ТАСС).

ЎЗБЕКИСТОНДА ҚОРАҚАЛПОҚ АДАБИЁТИ ВА САНЪАТИ ҲАФТАЛИГИ ОЛДИДАН

МАВЗУ ВА ҚЎЛЛАР

Тиловберган ЖУМАМУРОДОВ
Қорақалпоғистон халқ шоири.

Хаёлимда мавзу қайнар, йиғналиб,
Минг темадан юрагимда ғулу бор.
Бош мавзуга қадаламан михланиб,
Унга бандлир ҳаловату ихтиёр.

Етсам-да мен, уйқу бермай чайқалиб,
Уй тўлқини тебратади жонимни.
Кўз ўнгимда кўп жойларнинг сайқали,
Шоир кўз-ла кўраман жаҳонимни.

Шаҳарлар кўп, улкан, гўзал, шовқинли,
Ораласанг бир-биридан зиёда.
Дарё билан денгизлар кўп, тўлқинли,
Буюк Асқар тоғлар кўпдир дунёда.

Манзил йўқдир, оёқ изи етмаган,
Одам етди хаёл етмас осмонга,
Мавзу ҳам йўқ, шоир таъриф этмаган,
Бари кирган қўшиқ билан достонга.

Чалар бўлсанг сен мусиқа — сеҳрингни,
Чертмоқ лозим чеварлардан оширив,
Емон ёзсанг ким ўқийди шеърингни,
Сандиғингда сақлолмайсан яшириб.

Бўш байт билан бориб бўлмас йироққа,
Панд етади илҳомсизлик зўридан,
Чечан сўзи сингсин қалбу қулоққа,
Ўрин олсин юракларнинг тўридан.

«Бир журналист тема топмай юрипти,
Ўз-ўзини дорга осмиш охири» —
Деб, Чеховнинг китобига кирипти
Қаламкашнинг чўлтоқ ўйли фақири.

Кўп ўйладим, дилда илҳом ларзаси,
Талай ҳикмат тўлдирганди қулоғим.
Ростин айтсам, умрнинг ҳар лаҳзаси
Очар сенга шеъриятнинг булоғин.

Ҳеч фойда йўқ кўзсиз қурган тузоқдан,
Буюк ҳаёт мавжланади бошимда.
Яхши шоир изламайди узоқдан,
Турли мавзу чарх уради қошимда.

Бошим қўйиб кафтга, хаёл сураман,
Илму ҳикмат шу кафту кўп ҳунари.
Инсон қўлин мўъжизасин кўраман,
У гўзаллик ижодкори, гавҳари.

Ватандошим учар бўлса тепамдан,
Беихтиёр чапак чалар қўлларим.
Шод бўламан янги топган темамдан,
Мавзуларга етаклайди йўлларим.

Қош чимирилса, Асқар тоғни йиқади,
Шу қўллардир, зулм дунёсин емирган.
Меҳри тошса, юмшоқ гўё қуш пати,
Қаҳри келса, мустаҳкамдир темирдан.

Боғ яратар, уй қурадир, сув очар —
Дунё кўрки инсон қўлин ишидир.
Ерга қиммат уруғин ҳам у сочар,
Менинг мавзум — меҳнат қилган кишидир.

Гудан ётмас — шу қўллар тебратмаса,
Она силар шу кўл-ла дил порасин...
Шоир дўстлар агар мавзу топмаса,
Қўлларига синчиклаб бир қарасин.

Ж. ЖАББОРОВ таржимаси.

ХАТЛАРИНГИЗГА ЖАВОБ БЕРАМИЗ

МАРҲУМЛАР ХОТИРАСИ

Меҳнаткашлар депутатлари Самарқанд область Совети ижроия комитети қуйидагиларни билдирди:

Редакция орқали олинган иштихонлик меҳнаткашларнинг хатида Митан қишлоғидаги қабристон қаровсиз ҳолда ётгани таъкидланган эди. Область ижроия комитетининг топшириғи билан район ва қишлоқ Советларининг депутатлари хат юзасидан текшириш ўтказди ва келтирилган фактларни тўғри деб топди. Район ижроия комитети қишлоқ Советлари билан ҳамкорликда йўл қўйилган камчиликни тугатишга қаратилган тадбирлар белгилади. Жумладан, қабристоннинг атрофи девор билан ўралади. Шу мақсад учун 3000 метр темир панжара ажратилди. Қабристон атрофидан ариқлар чиқарилади. Ихота ва манзарали дарахтлар ўтқазилади. Йўллар ремонт қилиняпти. Бошқа жойларда ҳам шундай тадбирлар амалга оширилапти.

МАОРИФЧИЛАРИМИЗ ҲАЁТИДАН

ДОҲИЙ ВАСИЯТЛАРИ ДИЛЛАРДА...

«Таълим билан тарбияни узвий боғлаб олиб бориш, дарсларни кўргазмали қуроллар воситасида ўтказиш, дарсдан ва мактабдан ташқари тарбиявий ишларни яхшилаш, ота-оналар ҳамкорлиги, мактаб шон-шуҳрати учун кураш — буларнинг ҳаммаси ҳар бир педагогик коллективнинг кундалик ташвишлари.

Бағдод районидаги 25-ўрта мактабда ҳам ана шу ишлар яхши уюштирилган. Мактабда ўқув йилининг биринчи ярми тўлиқ ўзлаштириш била якунланди.

Ўқиш-ўқитиш ишларининг мазмуни кўп жиҳатдан қуйи синфларда олиб борилаётган таълим-тарбия ишларининг пухталигига боғлиқ. Мактаб педагогик коллективи бир ёқадан бош чиқариб, ўрта умумий таълимнинг асоси бўлган бошланғич таълимга алоҳида аҳамият бераётир. Бошланғич синфларда фақат дарс бериш билангина ўқувчининг программа материалини пухта ўзлаштиришига эришиб бўлмайди. Дарс машғулотларини дарсдан ва мактабдан ташқари ишлар, жумладан, экскурсия ва походлар, учрашув ва турли тематик кечалар билан боғлаш зарур, ана шундай қилинганда ўқувчиларнинг саводхонлиги ошади. Шунинг учун ҳам А. Абдужабборов, Н. Мадалиев, М. Зиёева, О. Фозилбекова, М. Камолова ўртоқлар ўқитаётган 1-синфларнинг 151 ўқувчисидан 65 ўқувчи ярим йилни фақат «5», «4» баҳолар билан ўзлаштирди.

Ҳозир ўқитувчилар ва ўқувчилар коллективи доҳий В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини ўқиш-ўқитиш ишлари савиясини юқори поғонага кўтариш, ҳар бир дарсни ижодий ташкил этиш, машғулотларнинг самарадорлигини ошириш, синфдан ва мактабдан ташқари ишларни қизиқарли олиб бориш билан кутиб олиш учун курашяпти.

Мактаб педагогик коллективи ўқувчилар кўмагида В. И. Ленин музейи барпо этди. Музей экспонатларга жуда бой. У тўрт бўлимдан иборат бўлиб доҳий Лениннинг ёшлиги ва революцион фаолияти ҳақида ҳикоя қилади. Шунингдек, мавжуд 38 та синфнинг ҳаммасида Ленин бурчаги бор. Мактаб ўқитувчилари «Большевик» колхози радиоузели орқали доҳийнинг ҳаёти ва революцион фаолияти ҳақида лекция ва суҳбатлар уюштирмоқдалар.

О. ҚОБИЛЖОНОВ,

Иброҳим МЎМИНОВ ижодхонасида

Олимларга бўлган ҳурмат-эҳтиромнинг сабаби нимада? Шундаки, уларни ҳурматлаш фанга бўлган ҳурматнинг, билимга бўлган муҳаббатнинг, ҳақиқатга бўлган муҳаббатнинг бошқача кўринишидир, холос: бу ҳис-туйғуларни айрим кишиларга бўлган ҳис-туйғуларимизга айлантиришдир, холос, деб ёзган эди Н. Г. Чернишевский.

Фан ва маданият ходимлари ижодининг социал ва маънавий қийматини белгилай оладиган тош-тарозини эса одамзот ҳали топганича йўқ. Зотан буни белгилаш учун, шоир айтганидек, «олтиндан тарозу, олмосдан тош оз». Иброҳим Мўминовичнинг 60 йиллик умри, 45 йиллик педагогик ва жамоатчилик фаолияти, ўзбек халқининг кўҳна фалсафий меросини социализм ва умуминсоният маданияти манфаати йўлида тиклаш ва қайта ишлаш каби ижодий меҳнат ҳам кенг жамоатчиликка маълум. Иброҳим Мўминович Ўзбекистонда бир қанча фалсафа кафедралари, институтлари, уларнинг бўлимлари ва секторларини яратишда ташаббус кўрсатди. Ушбу саҳифада биз Совет даврида етишиб чиққан олимнинг ижодий лабораториясига мансуб баъзи соҳалар билан таништирамиз.

БИРИНЧИ ҚАДАМ

И. Мўминов Бухоро билим юртини тугатгач, 1928 йили Самарқандга келиб Олий педагогика институтида, 1930 йили эса Педакадемияда ўз билимини оширди ва 1931 йили уни муваффақиятли тамомлади.

И. Мўминов бу ўқув юртларида Ҳ. Олимжон, Я. Ғуломов, У. Орипов, С. Умаров, А. Тўлаганов, Уйғун ва Ойдин Собировалар билан биргаликда ўқиди ва тарих фанлари докторлари Лясковский, профессорлар Юшков, Силиханович ҳамда Меркуловичлардан таълим олди.

Ўқишни тугатгач, ўша ерда ишга қолдирилди.

Шу вақтдан бошлаб Педакадемияда, ўзбек Давлат университетида, ўқитувчилар институтида студентларга, аспирантларга фалсафадан лекциялар ўқий бошлади.

И. Мўминов Мирза Бедилнинг фалсафий қарашларини чуқур таҳлил қилган олимдир. Унинг бу илмий ишини тожик ва ўзбек адабиётининг билимдони устод С. Айний ҳам юқори баҳолаган.

И. Мўминов Самарқандда катта-катта илмий ишлар яратиш билан бирга актив жамоатчилик ишларини ҳам олиб борди. У Бухородалигида Шофиркон волости комсомол комитети составида «Қўшчилар союзи» фаолиятини яхшилашда, хотин-қизлар озодлиги ҳамда ер ислоҳоти ишларида актив қатнашган бўлса, область Советининг депутати, Самарқандда Ўзбекистон Олий Советининг депутати, Самарқанд область партия комитетининг штатсиз лектори сифатида ҳам халқимизга кўп хизмат қилди. Бир неча йил Алишер Навоий номидаги Самарқанд Давлат университетининг тарих-филология факультети декани вазифасида ишлади, актив корреспондент сифатида область ва республика газеталари саҳифаларида марксизм-ленинизм назариясини халқ оммасига тинимсиз пропаганда қилди.

ЮБИЛЯР ЁН ДАФТАРИДАН

Талабчанлик, қатъият, меҳрибонлик — устоз олимнинг асл фазилатларидир.

●

Шогирдлари ҳақида доимо қайғурмаган олим ўз умрининг қадрига ета олармиди.

●

Олимнинг умри унинг асарлари ва шогирдлари билан ўлчанади.

●

Руҳий интизом ва маънавий мусаффолик хислатларига эга бўлган кишигина чинакам инсондир.

●

Партиявийлик бизнинг фалсафамизнинг қони ва жонидир.

●

Доҳиймиз В. И. Ленин шундай деб ёзган эди: «Тарихда ўтган арбобларнинг кўрсатган тарихий хизматлари тўғрисида ҳукм чиқарганда уларнинг ҳозирги замон талабларига нисбатан тўғри келадиган нарсалар берганликларига қараб ҳукм чиқарилмайди, балки уларнинг ўзларидан аввал ўтганларга нисбатан қандай янгиликлар берганликларига қараб ҳукм чиқарилади». Буюк Лениннинг бу доно фикрларини тарихни ва тарихий шахсларни ўрганишнинг бирдан-бир методологияси дейиш мумкин.

●

Ёшларда эҳтирос, ғайрат битмас-туганмас. Тажрибали олим янги илмий назарияларни ишлаб чиқиш билан бир қаторда ана шундай эҳтиросли ёшлардан муносиб ўринбосарлар ҳам тайёрлаши керак. Ўз шогирдларидан ҳеч нарсани аямайдиган олимгина бу ишнинг уддасидан чиқа олади. Шогирдсиз олим бамисоли мевасиз дарахт. Бунақа кишиларни том маънода олим деб бўлмайди. Бу типдаги олимларни бахил кишилар деб ҳисоблайман.

●

Меҳнатсеварлик, ҳалоллик, покизалик, маънавий ва жисмоний соғлиқ ақлирасолик, ростгўйлик ва ҳақиқатгўйликни севаман ва шундай хислатли одамларга зўр эҳтиром билан қарайман. Одамлар орасида меҳрибонлик, том маънода ўртоқлик, дўстлик, биродарликни амалга оширувчи ва шу йўлда хизмат қилувчиларни юксак фазилатли кишилар деб биламан.

ОЛИМНИНГ ЙЎЛИ

О. СОДИҚОВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг президенти

Улуғ Ленин партиясининг доно миллий сиёсати туфайли республикамиз қисқа вақт ичида халқ хўжалигининг турли соҳалари бўйича, шу жумладан маданият, фан соҳасида ҳам юксак муваффақиятларни қўлга киритди. Совет тузуми халқимизга бутун имкониятларни муҳайё қилиб, ҳар бир кишига ўз таланг ва имкониятларини очиши учун катта фаолият майдонини яратиб берди.

Оддий чўпон боласининг йирик жамоат арбоби ёки атоқли олим бўлиб етишиши бизнинг давримизда кишини ҳайратга соладиган воқеа эмас. Худди ана шундайлардан бири республикамизнинг донгдор илм-фан жонкуяри Иброҳим Мўминович Мўминовдир. Ўтмишда ота-онаси ва қариндош-уруғлари оғир қийинчилик чангалида яшаган бу киши ҳозир фаслафа фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг ҳақиқий аъзоси, республикамизда хизмат кўрсатган фан арбобидир. Шунингдек, у Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг вице-президенти. Беруний номидаги Республика Давлат мукофотининг соҳиби, Ўзбекистон ССР «Билим» жамияти правлениесининг раиси, Бутуниттифоқ «Билим» жамияти правлениеси президиумининг аъзоси, Ўзбек Совет Энциклопедияси ва «Ўзбекистон ижтимоий фанлари» журналининг бош муҳаррири ҳамдир.

Олимнинг болалик ва йигитлик йиллари Бухоро хонлиги территориясида революцион кўтарилишлар авж олаётган ва Совет ҳокимиятини ўрнатиш учун қизғин курашлар бораётган даврга тўғри келди. Амирлик емирилиб, ўлкада Совет ҳокимияти ўрнатилгач, минглаб ёшлар қатори Иброҳим Мўминов ҳам ўзининг энг эзгу орзуси — ўқимишли киши бўлишга интилади. 1922—1927 йилларда бошланғич мактабни тугатади, кейин Бухоро маориф институтига ўқишга киради. Ёзги таътил пайтларида эса у мактабларда ўқитувчилик қиларди. Институтни битиргандан сўнг Бухородаги икки йиллик курсда ижтимоий фанлар ва синфий кураш тарихидан дарс беради.

1922 йилда Иброҳим Мўминовни комсомол сафига қабул қиладилар. Ана шу пайтдан бошлаб у ёшлар ҳаракатида актив иштирок этади, бир неча марта бошланғич комсомол ташкилотининг секретари қилиб сайланади. Ўша пайтларда институтни аъло битирган талабалар Бухоро маориф бўлими тавсияси билан Самарқандга ўқишни давом эттириш учун юборилар эдилар. Иброҳим Мўминов ҳам Бухородан келган дастлабки талабалар қаторида 1928 йилда Самарқанд олий педагогика институтига ўқишга киради. Орадан уч йил ўтгач, Иброҳим Мўминов институтнинг ижтимоий-экономика факультетини имтиёзли диплом билан тугатади ва уни олий ўқув юртига ўқитувчи қилиб олиб қоладилар. У студентларга, аспирантларга марксча-ленинча фалсафадан лекциялар ўқий бошлайди.

1933 йилда Педагогика академияси базасида Ўзбек Давлат университети (ҳозирги Самарқанд университети) ташкил этилади. Бу илм ўчоғини барпо этишда Иброҳим Мўминов ҳам актив қатнашади. У филология ва тарих факультетларининг декани вазифасида ишлайди, марксизм-ленинизм кафедрасини бошқаради, бир неча марта Самарқанд шаҳар меҳнаткашлар депутатлари Советига депутат қилиб сайланади. Ўша йиллардаёқ Иброҳим Мўминов илмий фаолиятининг бош йўналиши шаклланади. У диалектик материализм ва фалсафа тарихи, Ўрта Осиё халқлари ижтимоий-фалсафий фикрлари тарихи, Ўзбекистонда марксча-ленинча ғояларнинг ёйилиши ва ғалаба қозониши масалалари билан шуғулланади.

1940 йилда Иброҳим Мўминович ҳаётида қувончли воқеа рўй беради. Уни Совет Иттифоқи Коммунистик партияси сафига қабул қиладилар.

Кейинчалик Иброҳим Мўминович ўзбеклардан чиққан илк файласуф олимлардан бири сифатида олий ўқув юртларида, айниқса миллий кадрлар шуғулланадиган билим ўчоқларида марксча-ленинча фалсафадан дарс бериш сифатини яхшилаш борасида катта ғайрат кўрсатади. Ўша пайтларда ўзбек тилида дарсликлар, ўқув қўлланмалари ва ҳатто программаларнинг йўқлиги сабабли ўқиш-ўқитиш ишларининг сифати анча паст савияда эди. Бунинг устига ўзбек тилида фалсафа терминологиясининг ишлаб чиқилмаганлиги ва номукаммаллиги ўқитувчидан ўз фанини ниҳоятда чуқур билишини, предмет моҳиятини тингловчиларга аниқ ва асосли тушунтира билишини талаб қилар эди. Иброҳим Мўминович ана шундай синовлардан шараф билан ўтган ўзбек зиёлисидир.

1943 йилда Ўзбекистонда Фанлар академияси ташкил этилади. Бу пайтга келиб ҳаёт ўзбек олимлари олдига қатор актуал масалаларни ҳал этишни кўндаланг қилиб қўяди. Ана шундай муҳим масалаларнинг бири — ўзбек халқининг бой фалсафий меросини марксча-ленинча методология асосида таҳлил этишдан иборат эди. Бундай илмий ишлар немис фашизми билан даҳшатли кураш шароитида муҳим роль ўйнаши шубҳасиз эди. Бундай илмий ишлар нацизм назариясининг моҳиятини фош этиб ташлашга ҳисса бўлиб қўшилиши шубҳасиз эди. Маълумки, гитлерчилар Германиясининг маккор ташвиқотчилари ўзларининг босқинчилик урушлари ва халқлар бошига солаётган тенгсиз кулфатларини оқлаш мақсадида немис миллатининг бошқа халқлардан «юксак»лигини исбот этувчи бўлмағур «назария»ларини илгари сурмоқда эдилар. Улар бошқа халқларнинг, айниқса кўп миллатли совет халқларининг бой маданий меросларини тан олмасликни ўзларига мақсад қилиб қўйган эдилар. Ана шундай пайтда кўҳна маданият тарихимизнинг заргал саҳифаларини асрлар тўзонидан ғозалаб, халқимизга қайтадан инъом этиш жуда ҳам зарур эди. Иброҳим Мўминович, зиммасига биринчи бор ана шундай шарафли вазифа тушган бахтиёр олимларимизнинг биридир.

Иброҳим Мўминов ижодининг муҳим қисмини ўрта аср охирида яшаган йирик донишманд, мураккаб шахс Бедилнинг фалсафий қарашларини таҳлил этиш масаласи эгаллайди. Бедил илгари сурган фикрлар халқ қалбига шунчалик сингиб кетган эдики, унга қарши дин пешволари ҳам қаттиқ кураш олиб борадилар. Лекин ҳукмдорлар Бедилнинг шон-шуҳратидан чўчиб, унинг фикрларини ўз мақсадлари йўлида ишлатишга ҳаракат қилардилар. Кейинчалик эса буржуа миллатчилари ҳам Бедил ижодиётини сохталаштиришга бир неча бор уриниб кўрдилар. Иброҳим Мўминович совет ва чет эл шарқшунослиги соҳасида йиғилган Бедилга боғлиқ ҳамма манбаларни ўрганиб чиқди, уларни марксча-ленинча таълимот асосида тушунтириб берди, Бедилнинг илмий биографиясини яратиб, унинг ижодий меросига аниқ баҳо берди, Ўрта Осиё халқлари ижтимоий-фалсафий қарашлари ва адабиётига кўрсатган таъсирини ёритди.

Иброҳим Мўминович ўз илмий фаолияти давомида бир қанча ажойиб олимларни вояга етказган мураббий, илм захматкашидир. Унинг кўплаб шогирдлари республикамизнинг деярли ҳамма областларида, шунингдек бошқа қардош республикаларда ҳам самарали меҳнат қилмоқдалар. Ҳозирги кунда ундан таълим олган ёш олимлар олий ўқув юртларини, илмий-тадқиқот институтларининг, илмий муассасаларининг кафедралари, бўлимлари, секторлари ва группаларини бошқармоқдалар, масъул партия ва давлат ишларида ишламоқдалар.

Олтмиш ёшга тўлган йирик олим Иброҳим Мўминовичнинг ҳамма хизматларини санаб чиқиш қийин. Йирик фан намояндаларидан, ўзбек фанини йўргаклаган кишилардан бири, деймиз уни. Бу чин ҳақиқатдир. Бу фикрни олим босиб ўтган шарафли, машаққатли йўл ҳам исботлаб турибди.

КОММУНИСТЧА ЖЎШҚИНЛИК

Иброҳим Мўминович ўз фаолиятини Совет ҳокимияти ўрнатилаётган ва мустаҳкамланаётган жўшқин даврда бошлади. У синфий кураш ва социалистик қурилишнинг пионерлари ҳақидаги воқеаларни китоблардан ўқиб эмас, балки ўз кўзи билан кўриб, ҳис қилиб тушунди. Мана, қўлимизда йиллар ўтиши билан сарғайиб кетган газета турибди. Бу 1927 йилнинг 31 июлида чиққан «Озод Бухоро» газетасининг бир сони. Унда 19 ёшли комсомол аъзоси Иброҳим Мўминовнинг мақоласи чиққан. Мақолада комсомоллар ҳарбий ҳунарни ўрганишга чақирилади. Дарҳақиқат, ўша пайтлар мамлакатимиз учун ғоят оғир йиллар эди. Ташқи ва ички душманларимиз хилма-хил найранглар ишлатиб, Совет ҳокимиятининг мустаҳкамланишига халақит бериш учун жон-жаҳдлари билан интилаётган эди. Шунинг учун ҳам ёш Совет мамлакатининг мудофаа қувватини кучайтириш, бу ишга кенг оммани жалб қилиш муҳим вазифалардан бири эди. Ёш Иброҳим ўз мақоласига мавзу қилиб ана шу нарсани танлагани ҳам бежиз эмас.

Кейинги қирқ йиллик жўшқин, серқирра фаолияти даврида у ёшларни тарбиялаш, илмий ва сиёсий-ижтимоий ишларда актив қатнашиш, марксистик билимларни аҳоли орасида кенг пропаганда қилишда, янги инсонни тарбиялаш учун курашда жуда самарали меҳнат қилди. Бир қанча йирик асарлар Иброҳим Мўминовичнинг қаламига мансубдир. «Диалектик материализм тараққиётининг ленинча этапи», «Революцион демократ Чернишевский материализми», «Алишер Навоий — буюк маърифатчи», «Гегель диалектикасининг рационал мағзи», «Мирза Абдулқодир Бедилнинг фалсафий қарашлари», «Шоир Фурқат рус маданияти ҳақида», «XIX аср охири ва XX аср бошларида Ўзбекистонда ижтимоий-фалсафий фикрларнинг ривожланиши тарихидан», «Ўзбекистонда ижтимоий-фалсафий фикрларнинг ривожланиши тарихи масалалари» ва бошқа асарлар шулар жумласидандир.

Иброҳим Мўминович йирик илмий ишлари, ташкилотчилиги ва педагогик фаолиятидан ташқари, жамоатчилик ва давлат ишларида ҳам актив қатнашаётган олимдир. Бир неча йил давомида у «Билим» жамиятлари республика правлениеси президиумини бошқариб келмоқда. У Бутуниттифоқ «Билим» жамияти правлениеси президиумининг ҳам аъзоси.

Атоқли ва меҳнаткаш олим ўн йилдан ортиқ муддат давомида «Ўзбекистон ижтимоий фанлари» журналига муҳаррирлик қилмоқда.

Иброҳим Мўминович совет олимлари делегацияси составида Покистон, Чехословакия, Афғонистон, Венгрия, Италия, Греция ва бошқа мамлакатларда бўлиб, коммунист олим деган юксак шарафни ҳамиша оқлаб келди, минглаб тингловчилар олдида доклад ва ахборотлар билан чиқиб Ўзбекистон республикаси ва ўзбек фани эришган мислсиз ютуқларни мароқ ва завқ-шавқ билан ҳикоя қилиб берди.

Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати ва Олий Советнинг чет эл масалалари бўйича доимий комиссиясининг раиси сифатида Иброҳим Мўминович давлат ишларини ҳам бажариб келмоқда. Ўзбекистон Коммунистик партияси ўзининг бир неча съездида уни Марказий Комитет аъзоси қилиб сайлади. Партиямизнинг бу юксак ишончини севимли олимимиз коммунистга хос жўшқинлик, донолик билан оқламоқда, совет фани ривожига улкан ҳисса қўшмоқда.

Ҳозирги кунда ҳам Иброҳим Мўминович бир қанча муҳим илмий проблемаларга ғайрат билан қўл урмоқда. У 15 томдан иборат Ўзбек совет энциклопедиясини яратиш ташаббускорларидан биридир. Шунингдек, И. Мўминов Ўзбекистоннинг ўрта аср тарихидаги баъзи мунозарали масалаларни янада чуқур тадқиқот қилиш устида. Самарқанд тарихи ва Алишер Навоий ҳамда бошқа донишмандлар қолдирган меросларни янада мукаммал ўрганиш устида иш олиб бормоқда.

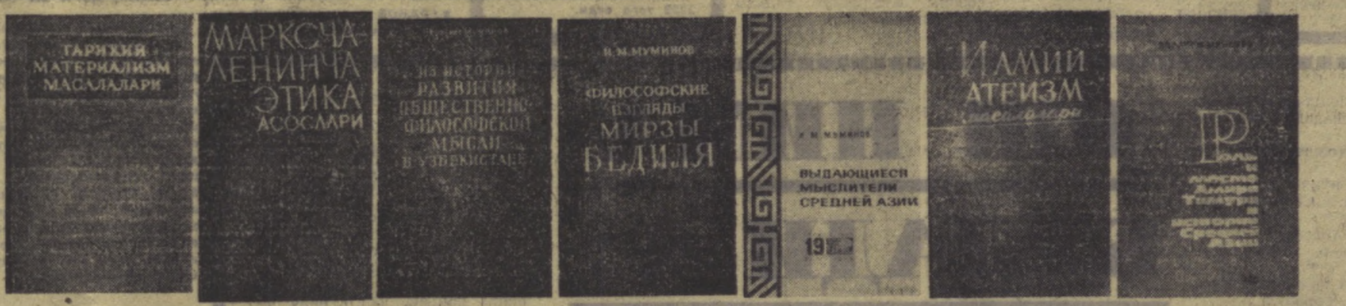

Иброҳим Мўминов асарларидан намуналар

ПАРТИЯ РАҲНАМОМИЗ

И. Мўминов фалсафий билимининг миқёси ниҳоятда кенг. У кишининг қаламига марксча-ленинча фалсафанинг турли соҳаларига — диалектик материализм, тарихий материализм, фалсафа тарихи, этика, эстетика, илмий атеизмга оид китоб ва мақолалар мансубдир. Лекин устозни Иттифоқимизга танитган, у киши яратган фалсафий мактабнинг асосини ташкил этувчи соҳа — бу Ўрта Осиё халқлари бой фалсафий меросини марксча-ленинча асосда ўрганишдир.

XVII асрнинг буюк мутафаккири Мирза Бедил ҳақида гап борса, беихтиёр И. Мўминовнинг китоблари тилга олинади. Бедил ниҳоятда мураккаб шахс, унинг фалсафий поэзияси турли образларга, рамзий фикрларга, сўфиёна терминларга бой. Ўрта Осиёда машҳур бўлган Бедил муаммоси кўпларни ўзига жалб этиб келди, бедилхонлар уни ҳар томонлама ўрганишга ҳаракат қилдилар. Домланинг Бедил тўғрисидаги биринчи мақолалари, докладлари урушдан аввалги йилларда маълум бўлса-да, «Мирза Бедилнинг фалсафий қарашлари» деган яхлит монографияси биринчи марта 1946 йилда Самарқандда, Ўзбекистон Давлат университетида нашр этилди. Бу тадқиқотнинг қиммати фақат Бедил муаммосини ҳал қилиб беришдагина эмас. Унда фалсафа тарихини ўрганишнинг марксча-ленинча принциплари Ўрта Осиё фалсафий меросини таҳлил этишга ижобий татбиқ этилиб, ўрта аср Шарқ фалсафасининг айрим ўзига хос томонлари аниқлаб берилди. Ўша давр Шарқ фалсафасига хос бўлган пантеизм кўринишлари, сўфизм оқимлари ва турли категориялар бу асарда анализ қилинди ва таърифланди. Ўзбекистонда XIX аср охири XX аср бошларидаги ижтимоий фалсафий фикр тарихидан ёзган асари мустамлака даври ғоявий ҳаётини ўрганишда фақат биздагина эмас, балки бутун Иттифоқимиздаги биринчи тадқиқотлардан бўлди ва бу соҳадаги илмий ишлар ривожига катта таъсир кўрсатди.

Ўзбекистонда қадимдан бошлаб Октябрь революциясигача қадар бўлган ижтимоий-фалсафий фикр тараққиётининг биринчи систематик баёни ҳақидаги асарнинг муаллифи ҳам, Иттифоқ миқёсида нашр этилиб жаҳоннинг турли тилларига таржима этилган кўп томлик «Фалсафа тарихи», шунингдек «СССР халқлари фалсафаси тарихи» каби монументал асарлардаги Ўрта Осиё халқлари фалсафасига оид қисмларни тайёрлаб берган ҳам Иброҳим Мўминовдир. У 1967 йили Улуғбекнинг шогирди, ўз даврининг машҳур олими Али Қўшчининг форс тилидаги астрономияга оид номаълум бир рисоласини қўлёзмалар фондидан топиб, биринчи бор унинг тавсифи, аҳамияти, марксистик анализи ва илм тарихидаги ўрнини аниқлаб берди. Ўрта Осиё халқлари табиий-илмий фикрлари тарихини ўрганиш яна янги бир асар билан бойитилди.

Илмда ғайратли, чарчашни билмайдиган доим янгилик қидирувчи Иброҳим Мўминовнинг яқинда «Амир Темурнинг Ўрта Осиё тарихида тутган ўрни ва роли» асари рус ва ўзбек тилларида нашр этилди. Бу китоб кичик ҳажмда бўлишига қарамай, илм ва маданият аҳллари диққатини ўзига жалб этиш, ўқувчилар эътиборини халқимиз тарихини ўрганишга тортиши шубҳасиздир.

Иброҳим Мўминовнинг марксистик социологиянинг айрим масалалари, хусусан, маданий революция, миллатлар дўстлиги, илғор халқ анъаналарининг янги совет кишиларини тарбиялашдаги роли соҳасидаги тадқиқотлари ҳам халқимизнинг бой маънавий меросини ўрганиш ва ундан асосий вазифани — коммунистик жамият қуриш ишида кенг фойдаланиш масалалари билан узвий боғлиқдир.

И. Мўминов зўр фозил аллома бўлиши билан бирга, ўзининг илмий ва амалий фаолиятида тажриба билан назарий билим ва юксак марксистик ғоявийликни бирлаштира олган. Яқинда Ўзбекистонга меҳмон бўлиб келган йирик немис файласуфи билан суҳбатда Иброҳим Мўминов унга шундай деди: «Мамлакатимизда жуда катта ўзгаришлар юз берди. Коммунистик партиямиз ғамхўрлиги сабабли республикамиз иқтисодий ва маданий ҳаётида ҳам мисли кўрилмаган ютуқлар қўлга киритилди. Шу умумий тараққиёт жараёнида биз — файласуфлар ҳам ўсдик, улғайдик, бу партиянинг йўли ва халқимиз олдидаги бизнинг бурчимиздир, акс ҳолда партия топширган юксак вазифани бажара олмаган бўлар эдик».

МЕҲРИБОН ТАРБИЯЧИ

Иброҳим Мўминович фалсафа фанига фақат ўзи яратган асарлари билангина эмас, ўзи етиштирган файласуф олимлар билан ҳам катта ҳисса қўшяпти. 1950 йилларда ўзбек зиёлилари орасида фақат бир неча кишигина фалсафа фанлари кандидати унвонига эга эди. Ҳозир эса уларнинг сони 100 дан ортиб кетди. Шу кунга қадар Иброҳим Мўминовичнинг бевосита раҳбарлигида 3 фан доктори, 34 фан кандидати етишиб чиқди, 6 докторлик диссертацияси ва 20 кандидатлик диссертацияси у кишининг расмий оппонентлигида ёқланди. И. Мўминовнинг шогирдлари орасида биз турли миллат вакилларини — ўзбеклар ва руслар, қорақалпоқ ва тожиклар, яҳудий ва татарларни кўришимиз мумкин.

Яқинда Иброҳим Мўминович яна бир катта ишга қўл урди. У Ўзбек совет энциклопедиясининг бош муҳаррири сифатида ҳозир ўзининг бутун билимларини, ҳаётий тажрибасини халқимизнинг бой маданий меросини, социалистик ва коммунистик қурилиш даврида илм-фан, техника ва маданият соҳасида эришган ютуқларини ўзида акс эттирувчи улкан қомусни юзага чиқаришга бағишлаётир.

РЕЗЕРВЛАР

ТАЖРИБА ВА ТАШАББУС

Каттақўрғон ёғ-мой комбинати Самарқанд область корхоналари даврасида довруқли бўлиб қолди. Бу коллектив Улуғ Октябрь 50 йиллиги юбилейи олди мусобақасида юксак кўрсаткичларга эришганлиги учун КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми, СССР Министрлар Совети ва ВЦСПСнинг Эсдалик байроғи билан мукофотланган. Бутун мамлакат башариятнинг улуғ доҳийси В. И. Лениннинг 100 йиллик юбилейи шарафига оширилган мажбуриятлар ола бошлаган дастлабки кунларда Каттақўрғон ёғ-мой комбинатининг меҳнат аҳли резервларнинг ленинча кўриги ҳаракатининг ташаббускори бўлиб чиқди.

Комбинат ишчилари ва инженер-техник ходимлари маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажмини кўпайтириш, меҳнат унумдорлигини оширишга қаратилган муҳим ташкилий-техникавий тадбирларни ишлаб чиқдилар.

Меҳнатни илмий асосда ташкил этиш бўйича методист-инженер Л. Дробахо, металл йўнувчи Г. Епанешников, маҳаллий касаба союз комитетининг раиси М. Абдулхаиров, экстракция цехининг бошлиғи Б. Кан, комбинат директори Ю. Ҳакимов ўртоқлар алоҳида ғайрат ва шижоат билан ишга киришдилар. Барча техникавий ва ташкилий тадбирларнинг амалга оширилишида улар кўпчиликка бош-қош бўлмоқдалар.

Резервларнинг ленинча кўригини ўтказишдан иборат ташаббус комбинат коллективининг мавжуд имкониятларни дадиллик билан ишга солиш ва янги резервларни қидириб топишга даъват этмоқда.

Ҳар бир ишчи ва инженер-техник ходим олинган мажбуриятларнинг шараф билан адо этилиши учун мусобақани авж олдирмоқда. Ишлаб чиқаришни такомиллаштириш, маҳсулот сифатини яхшилаш, сарф-харажатларни камайтириш учун юриш бошланди. «Сизнинг иш жойингизда қандай резервлар бор?», «Меҳнатни ташкил этиш, ишлаб чиқариш маданиятини ошириш борасида қандай таклиф-мулоҳазаларингиз бор?», «Доҳий юбилейи шарафига олган мажбуриятингиз қандай бажарилмоқда?» каби саволларни ўз ичига олган 1200 та анкета тарқатилди. Ана шу анкеталардан 1103 тасига ҳозирданоқ жавоб олинди. Анкетани тўлдириб юборганлар резервлар ленинча кўригининг фаол иштирокчилари ҳисобланадилар.

Комбинат техника кенгаши ўтган йилга якун ясади. Жами 318 та рационализаторлик таклифлари тушди. Шундан 74 таси меҳнатни илмий асосда ташкил қилишга, 128 таси меҳнатни муҳофаза қилиш ҳамда ишлаб чиқариш маданиятини ошириш, 22 таси техникани тараққий эттириш масалаларига бағишланган. 18 таклиф технология жараёнларини такомиллаштириш ва маҳсулот сифатини яна ҳам кўтаришга имкон беради. Резервларнинг ленинча кўриги ҳаракатининг дастлабки ана шу натижалари бор-йўғи 701.1 минг сўм маблағ сарфлашни тақозо этади. Лекин ундан олинадиган фойда 11 миллион сўмга етади.

Мастер Г. Висоцкий раҳбарлигида хом ашё бўлимида меҳнатни илмий негизда ташкил этиш ишлари амалга оширилмоқда. Бу группа ишига бригада бошлиғи Г. Касев ва слесарь И. Маризин ўртоқлар яқиндан ёрдам бермоқдалар. Ўтган йили ана шу группанинг ғайрати билан вагондан юк тушириш ишларини механизациялашга муваффақ бўлинди. Шу йўл билан бир вагондан юк тушириш учун сарфланадиган вақт илгаригига қараганда 30 минут камайди. Чигитни ғарамлаш учун қўшимча эстакада ишга туширилди. Натижада чигит ғарамлаш жараёнлари ихчамлашди. Хом ашё бўлимида шу каби тадбирлар туфайли йилига 18 минг сўм маблағ тежаладиган бўлиб қолинди.

Корхона бўйича давом этаётган ижодкорлар ҳаракатида слесарь Я. Бикинов А. Барсуков, аппаратчи А. Низомиддинов, инженер Ф. Турғунов С. Мусаилов, механика устахонасининг бошлиғи Р. Шабанов ўртоқлар алоҳида намуна кўрсатмоқдалар. Улар иш жараёнларини такомиллаштириб бориш, машина-ускуналардан самарали фойдаланишда қўл келадиган кўплаб таклифлар бераётирлар.

Кейинги ойларда маҳсулот сифати тубдан ўзгарди. Бир йил давомида корхона маҳсулотининг сифатсизлиги ҳақида сира рекламация олинмаганлиги шундан далолат беради. Резервларнинг ленинча кўриги борасида қўлга киритилган ютуқлар кенг оммалаштирилмоқда. Каттақўрғонликларнинг бу ташаббуси Самарқанд областидаги бошқа корхоналарда ҳам қулоч ёймоқда. Дарҳақиқат каттақўрғонликларнинг ташаббуси ибрат олишга арзигулик.

Л. ЭРГАШЕВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Саҳифа муаллифлари: В. АБДУЛЛАЕВ — академик, Ш. УРАЗАЕВ, М. ХАЙРУЛЛАЕВ — республика Фанлар академиясининг мухбир-аъзолари, А. ВАЛИЕВ, Х. ПУЛАТОВ фалсафа фанлари докторлари, М. НУРМАТОВ—доцент, фалсафа фанлари кандидати.

Турли мамлакатларда

НАМОЙИШЧИЛАРГА ҚАРШИ

ВАШИНГТОН, 21 январь. ТАСС мухбири В. Копитин хабар беради: Вашингтонда америкалик ёшларнинг урушга қарши кучли намойиши неча бутун кун бўйи давом этди. Вьетнамдаги урушни тўхтатиш учун бутун миллатни сафарбар этиш комитетининг чақириғига биноан минг-минглаб ёшлар АҚШнинг янги президенти ўз лавозимини ўташга тантанали киришган кунда Вьетнамдаги агрессияни тўхтатишни талаб қилиш мақсадида мамлакатнинг ҳар томонидан пойтахтга келишди.

Намойиш ташкилотчилари янги президент ўз лавозимини ўташга киришган кунда — 20 январда «Вьетнамда ва Лаосда ажал ва вайронгарчилик ёғдирувчи бомбардимончи самолётлар яна 620 марта ҳужум қиладилар», деган баёнотни тарқатди. «Кам ривожланган мамлакатларда эса 20 январь куни миллион-миллион кишилар учун яна бир очлик куни бўлади. Чунки, Америка империализми бу мамлакатларнинг хом ашёси ва ишчи кучларидан ваҳшийларча фойдаланишни давом эттираверади».

Намойиш иштирокчилари президент тушган ва уни кузатиб бораётган машиналар ўтадиган йўл бўйлаб саф бўлиб турдилар. «Вьетнамдаги уруш тўхтатилсин!», «АҚШ қўшинлари Жанубий Вьетнамдан олиб чиқиб кетилсин!», «АҚШда ирқчилик тугатилсин» деган шиорлар ёзилган плакатларни кўтариб турдилар.

Намойиш вақтида полиция билан ёшлар ўртасида жуда кўп тўқнашувлар бўлиб ўтди. Шимолий Каролина штатининг Форта-Брагг шаҳридан Вашингтонга атайлаб юборилган 82 ҳаво-десант дивизиясининг солдатлари полицияга ёрдам бердилар. Дастлабки маълумотларга қараганда, намойишчилардан 90 киши қамоққа олинган, 10 киши жароҳатланиб, касалхоналарга жўнатилган.

КОСМОС ҚАҲРАМОНЛАРИГА ОФАРИН!

Космик кемалар экипажларининг Москвада кутиб олинганлиги тўғрисида чет элларда билдирилган фикрлар

БЕРЛИН, 22 январь. (ТАСС). Совет космик қаҳрамонлари Владимир Шаталов, Борис Волинов, Евгений Хрунов ва Алексей Елисеев Москвада кутиб олинмоқчи эканлигини АДН агентлиги, Германия Демократик Республикасининг радио, телевидение ва газеталари бугун эрталабданоқ хабар қилди.

Москвадан берилган ҳамда Совет Иттифоқининг партия ва ҳукумат раҳбарлари, Москва жамоатчилигининг вакиллари космонавтларни қизғин қутлаб ва табриклаб кутиб олганликларини тасвирловчи бевосита радио ва телевидение эшиттиришларини миллион-миллион кишилар зўр эътибор билан кузатиб турдилар.

Радио ва телевидение космонавтларнинг, КПСС Марказий Комитети Бош секретари Л. И. Брежневнинг ва бошқа нотиқларнинг Кремлдаги митингда сўзлаган нутқларини немис тилига синхрон таржима қилиб эшиттириб турди. ГДР жамоатчилиги тинчлик ва инсоният тараққиёти манфаатлари йўлида совет кишилари қилган улкан шижоатга бағишланган оташин сўзларга совет халқи билан бирга қарсак чалди.

НЬЮ-ЙОРК, 22 январь. (ТАСС). Космонавтлар В. А. Шаталов, Б. В. Волинов, А. С. Елисеев ва Е. В. Хруновлар Внуково аэропортида шодиёна кутиб олинганлиги ва улар Коммунистик партия билан Совет ҳукуматининг раҳбарларига рапорт берганликлари тўғрисидаги батафсил хабарларни Америка информация агентликларининг Москвадаги мухбирлари маълум қилдилар.

АП агентлигининг мухбири КПСС Марказий Комитети Бош секретари Л. И. Брежнев нутқидаги «Союз-4» ва «Союз-5» кемаларининг парвози совет фани ва техникасининг катта муваффақияти бўлди, совет кишилари мардлиги ва шижоатининг, ақл-заковати ва меҳнатининг янги тантанаси бўлди, деган сўзларни алоҳида бўрттириб берган.

ЮПИ агентлиги Москвадан берган хабарида космонавт В. Шаталов «Союз» кемасини «ажойиб ва истиқболли учиш аппарати» деб баҳолаганлигини айтиб ўтади.

ПАРИЖ, 22 январь. (ТАСС). Франс Пресс агентлигининг мухбири ўз хабарида бундай деб таъкидлайди: «орбитада ўз кемаларини туташтириб, дунёда биринчи космик станцияни вужудга келтирган тўрт космос қаҳрамонини совет пойтахти тантанавор кутиб олди».

МЕҲНАТ ВА КАПИТАЛ

◆ Италия меҳнаткашлари кураш олиб бормоқдалар. Иқтисодий аҳволларини яхшилайдиган янги аграр ислоҳоти ўтказилиши учун «кураш куни»да бир ярим миллион батрак, 500 минг нисфикор, мамлакат қишлоқ хўжалиги меҳнаткашлари бошқа категорияларининг минг-минглаб вакиллари қатнашдилар. Бугун мамлакат бўйлаб забастовкалар, оммавий намойишлар ва митинглар бўлиб ўтди. Айни вақтда саноат корхоналари ишчилари ва хизматчиларининг янги оммавий забастовка ҳафталиги бошланди. Улар иш ҳақи оширилишини, меҳнат шароитлари яхшиланишини талаб қилмоқдалар. Эмилия-Романья, Сардиния ва бошқа областлардаги завод ва фабрикаларда ҳам забастовкалар бўлмоқда. Рим шаҳар транспортининг ходимлари навбатдаги забастовкани ўтказдилар.

◆ АҚШ меҳнаткашлари қаттиқ курашда ўз ҳуқуқларини ҳимоя қилмоқдалар. Янги Орлеан шаҳри коммунал хизматининг 1200 ходими забастовка эълон қилди. Улар иш ҳақи оширилишини ва меҳнат шароитлари яхшиланишини талаб қилмоқдалар. Нью-Йорк — Майами йўлида пассажир самолётлар қатнови тўхтади. Мазкур авиалинияга хизмат қилувчи механиклар касаба союзининг 700 аъзоси ўз ўртоқларидан 3 киши ишдан бўшатилганлигига қарши норозилик билдириб иш ташладилар.

Иш ташлаган докерлар, нефтчилар, бинокорлар ва Америка ишчилар синфининг бошқа отрядлари ёнига яқинда Норт-Тарритаундаги автомобиль йиғув заводининг 5 минг ишчиси ҳамда Хьюстондаги (Техас штати) кемасозлик заводининг салкам 800 ишчиси қўшилди.

(ТАСС).

София. Суратда: 1150 ўринга мўлжалланган Иван Вазов номидаги халқ театри.
В. Янков фотоси, (ТАСС фотохроникаси).

АГРЕССИЯ ДАВОМ ЭТМОҚДА

ХАНОЙ. (ТАСС). Қўшма Штатларнинг учувчиси бўлган ва учувчисиз разведкачи самолётлари шу йил январь ойининг биринчи ўн беш куни мобайнида Вьетнам Демократик Республикасининг ҳаво доирасига қарийб 300 марта бостириб кирдилар. Америка самолётлари разведка мақсадида бутун Вьетнам Демократик Республикаси территорияси устида учиб юрмоқдалар. Американинг Вьетнамдаги жиноятларини текширувчи комиссия шуларни маълум қилди.

Комиссиянинг уқтириб ўтишича, Қўшма Штатларнинг ҳарбий кемалари Вьетнам Демократик Республикасининг жанубий вилоятлари яқинида разведка ва иғвогарлик мақсадида манёвр ўтказмоқда.

Американинг қирувчи бомбардимончи тўртта самолёти 10 январда Куангбинь вилоятидаги Тханьчать жамоасини бомбардимон қилди. Натижада ўн киши ўлди ва ярадор бўлди, анчагина моддий зарар етказилди.

7-Америка флоти кемалари ва демилитарлаштирилган зонанинг жануб қисмидаги артиллерия 1, 2, 12 ва 13 январь кунлари шу зонанинг шимолий қисмида жойлашган Виньчионг ва Виньшон қишлоқ хўжалик жамоаларини ўққа тутди.

Вьетнам Демократик Республикасининг ҳаво ҳужумидан мудофаа қисмлари 2 ва 10 январда Американинг учта разведкачи самолётини уриб туширди. Демократик Вьетнам осмонида уриб туширилган Америка самолётларининг жами 3259 тага етди.

СОВЕТ—ИОРДАНИЯ САВДО МУНОСАБАТЛАРИГА ДОИР

Москвада 21 январь куни Совет—Иордания савдо музокаралари муваффақиятли тугалланди.

Дўстлик ва ҳамжиҳатлик вазиятида ўтган ана шу музокаралар натижасида Совет Иттифоқи билан Иордания ўртасида савдо битими тузилди. Бу битим иккала мамлакат ўртасидаги савдо-сотиқ муносабатларини тенг ҳуқуқлилик ва ўзаро манфаатдорлик асосида ривожлантиришни кўзда тутади. Томонлар савдо-сотиқ ва кема қатновининг ҳамма масалаларида бир-бирларига энг қулай шароит яратиб бердилар.

Бу битим Совет Иттифоқи билан Иордания ўртасидаги дўстона муносабатларни ривожлантиришда янги босқич бошланганлигидан далолат беради. (ТАСС).

ВАҲШИЁНА ЎЧ ОЛИШ

БАЙРУТ. (ТАСС). Исроил босқинчилари ўзлари босиб олган Ғаза сектори территориясидаги тинч араб аҳолисидан яна қаттиқ ўч олдилар. Бу ерга келган хабарлардан Исроил ҳарбийлари Ғаза секторининг жанубидаги Рафаҳ шаҳрида араб хотин-қизларининг тинч намойишини ўққа тутганликлари маълум бўлди. Бу шаҳарда комендантлик соати эълон қилинганлигига икки ҳафта бўлди, оммавий тинтув ва қамоққа олишлар ўтказилмоқда. Араб партизанлари Исроил офицери ва икки солдати тушган ҳарбий автомашинани яксон қилганликлари шаҳар аҳолисидан ўч олиш учун баҳона бўлди. Оккупациячи маъмурлар «диверсантларни» излаш баҳонасида шаҳардаги эркакларнинг кўпчилигини қамоққа олдилар. Кеча араб хотин-қизлари қамоққа олинганлар дарҳол озод этилишини талаб қилиб тинч намойишга чиққанларида Исроил босқинчилари уларга қарата ўт очдилар. Бу ваҳшиёна ўч олиш натижасида бир аёл ўлдирилди ва 10 аёл ярадор қилинди.

ҲАР ТЎҒРИДА

ҚОҒОЗСИЗ... ГАЗЕТА

Биз қоғоз газеталарга ўрганиб қолганмиз. Лекин Японияда ўрмонлар жуда кам. Шу сабабли бу ерда кўп қоғоз тайёрлаб бўлмайди. Чет мамлакатлардан сотиб олинадиган қоғоз эса қимматга тушади. Шу сабабли Япониядаги бир қанча газеталар юпқа полиэтилен плёнкаларга босиб чиқарилмоқда.

«САЁҲАТЧИ» ТЕПАЛИК

Краков воеводлигидаги Бохнил яқинида ғалати бир воқеа юз берди. Ходенице қишлоғидаги бир тепалик ўрнидан силжиб, бир неча кун «саёҳат» қилиб юрди. Йўлда учраган дарахт ва симёғочларни йиқитди.

Тепаликни ўрнидан силжиб, «саёҳат» қилишга мажбур этган нарса ер ости сувлари экан. Ер ости сувлари кўпайиб, босими ошган. Шу сабабли сув тепани кўтариб, жойидан силжитган.

ЗАҲАР, ДОРИ ВА СОАТ

Чикагодаги медицина институтида сичқонларга кучли таъсир этадиган амфетамин дориси берилди. Бу миқдордаги дори сичқонларнинг 78 процентини нобуд қилди. Худди шу дори куннинг бошқа бир соатида сичқонларга шу миқдорда берилганда фақат 6 процент сичқонларгина ҳалок бўлди. Олимлар бу тажрибага асосланиб заҳар ва дорилар ҳайвонларнинг ва одамларнинг организмига куннинг ҳар хил вақтида ҳар хил таъсир этишини аниқладилар.

ҚАЙНАТИЛГАН... ХАТ

Яқинда Париждаги кимошди савдоси бозорида бир хат сотилди. Бу хат Парижда ўтган асрда вабо касали авж олган пайтда ёзилган экан. Хатни ёзган киши уни олдин сувда қайнатиб, дизенфекция қилиб, сўнг танишига жўнатган. Токи у ҳазар қилмасдан хатни олсин ва ўқисин деган. Шу сабабли хатнинг устига: «ҚАЙНАТИЛГАН» деб ёзиб қўйган экан.

ОБ-ҲАВО

Бугун кундузи республикада ҳаво булутли бўлади. Шимолий районларда қор ёғади. Қолган жойларда ҳам ёғингарчилик бўлиши кутилади. Шарқ томондан секундига 3-7, яйлов жойларда шимолий-шарқ томондан секундига 12-17 метр тезликда шамол эсади. Республикамизнинг шимолида 7-12 даража совуқ, қолган районларда 0-5, жанубда 5-10 даража иссиқ бўлади.

Тошкентда ҳаво булутли бўлиб, ёғингарчилик бўлади. Кечаси 0-2 даража совуқ, кундузи 0-2 даража иссиқ бўлади.

ОШ НИМА БЎЛАДИ-А?

ҲАЖВИЯ

Правление бошлиғи ишга келибоқ қабулхонадаги секретарига буюрди:

— Ҳамид Ҳожиевични чақиринг!

— У киши йўқлар.

— Бўлмаса, Салимни чақиринг-чи?!

— Ҳали келмаган.

— Нима бало, ҳечким борми ўзи?

— Бўлганда қандоқ: ўзлари, каминалари-ю қоровул!

Хуноби ошган бошлиқ соатига қараса, ўндан ошибди. Қўлига ҳеч нарсани олгиси ҳам, ўқигиси ҳам келмай тажанг ўтирарди. Шу пайт телефон чўзиб-чўзиб жиринглади. Муовини сим қоқаётган экан.

— Йўқ, йўқ, ундоқ бўлмайди, ҳозироқ етиб келинг. Ҳа, ишлар ошиб-тошиб ётибди. Интизомдан «И» ҳарф ҳам қолмабди, сизларда. Бухгалтеримиз ҳали келмаган, бошқа ходимлар ҳам шу пайтгача кўринишмайди. Бу қандай гап ўзи?

Ярим соатлар чамаси у ёқ, бу ёқ билан телефонда гаплашиб бўлгач, бошлиқ қўлига қалам-қоғоз олиб, ким бор, ким йўқ — текширгани коридорга чиқди.

Айланиб қараса, муовини ва идора дастёридан бўлак ҳамма ҳозир-нозир... Кўнгли бир оз таскин топгандай бўлди. Шу пайт изма-из муовини кириб келди.

— Ҳамид ака, уялмайсизларми? Интизом деган гапга жиндак риоя қилиш ҳам керак-да, ахир!

— Хўп, хўжайин! Энди... бугун андаккина юмуш чиқиб қолди десангиз, қизалоғимнинг бир оз тоби қочган экан, уни поликлиникага элтиб қўйиб...

— Мана бу рапортни районга элтиб беринг, деб кеча айтган эдим. Юборилмабди. Қани дастёрингиз, ҳалиги... хаҳ, исми нима эди?

— Салим-чи! Э, ҳа. Сизга айтаман деб ёдимдан кўтарилибди-я! Мазаси йўқроқ, бола-пақирнинг. Эртага докторга учрашиб келаман деб жавоб сўровди. Безовта бўлмасинлар, хўжайин, ҳаммасини ўзим тўғрилайман,— деб савол аломати шаклида букилди у.

Фиғони ошган бошлиқ уёқдан-буёққа юра бошлади. Тағин телефон жиринглади.

— Ассалому алайкум, бормилар, дараклари бўлмай кетди? Яхши. Дуруст. Қачон? Ҳа-ҳа, хўп, жоним билан, кимлар дейсиз?.. Майли-майли, танийман. Хўп бўлади.

Кабинетга секретарь кириб келганида бошлиқ дам-бадам соатига қарарди.

— Мана, соат ҳам бир ярим га яқинлашиб қолди. Бугун ҳеч кимни қабул қила олмайман. Бирортаси қўнғироқ қилиб қолса, ҳаддан ташқари банд деб айтинг. Гаражга қўнғироқ қилинг, машинамни юборишсин.

...Бошлиқ боққа қадам қўйганда чойхонада одам лиқ тўла эди. Таниш-билишлари билан бош чайқашиб саломлашган бўлиб, бир чеккадаги сўрида чақчақлашиб ўтирган улфатлари ёнига чиқиб ўтирди.

Ош сузиб келинади, кетидан мириқиб кўк чой ичилди. Гурунглашишди. Бир вақт бундай қараса, рўпарасидаги қозон бошида белига капкир қистириб, қошиқ билан ошнинг тузини кўраётган Салим турибди. Бошлиқ аввал ўз кўзларига ишонмади. Кейин ундан сира кўз узолмай қолди. Нариги сўрида бир тўда одам ўтирибди. Салим косадаги турупни уларга элтиб берди-да, ўзи ҳам тўрга чиқиб ўтирди. Шимарилган енгларини туширди, юзидаги тер ва чангларни артиб, узатилган чинни пиёлани бир сипқоришда тўнтариб ташлади.

Бошлиқ ҳамон ҳайрон: «Ҳеч ичган эмасман, касалман», дерди, буёғи қанақа бўлди, экан? Иккинчи пиёлани ҳам бўшатиб шошиб-пишиб қозон бошига югурди. Бошлиқ пишиллаб ўрнидан турди-да, унинг ёнига бориб ёқасидан тортқилаб, ўзига қаратди:

— Ие, ҳали, ўзларининг касалхонаси шу ер экан-да! Қоч, яр-ра-мас, бундан буён кўзимга кўринма!!!

— Кечирасиз, хўжайин, доктор тузалибсиз деди. Хурсандчилик эвазига. Сизни чақиргани идорага ҳозир қўнғироқ қилмоқчи эдим...— дея илжайди у зўр-базўр.

Бошлиқ ҳеч нарса демай, йўлга равона бўлди. Идорага кирганда соат тўрт бўлган эди. Секретарини чақирди.

— Ҳамид акани буёққа...

— Собир Толипович кечирасиз...

— Нима гап?

— Ҳалиги, ҳм... Ҳамид ака уйга кетувдилар.

— Ҳа, ҳа. Хўп майли. Бошлиқ телефон трубкасини кўтарди:

— Квартирами? Ҳамид акани чақиринг? Нима-а? Ишда дейсизми? Бу ердагилар уйига кетди, дейишяпти-ку! Мабодо, қайтиб қолсалар, зудлик билан идорага бораркансиз, денг, хўпми!

Анча вақтдан сўнг икки юзи анордек қизарган Ҳамид кириб келди. Ўнг қўлида бир шиша коньяк, чап қўлида пакетга ўралган коса.

— Хўжайин, шуни сизга илиндик. Оғайнилар келиб қолишган экан, ҳалиги, қўшни райондан эди, айбга буюрмайсиз...

— Қаерда эдингиз, рапортни элтиб бердингизми? Уйга кетдим дебсиз, уйга бормабсиз, ҳозир келинпошша келиб, додвой солиб кетди.

— Э, э-э хўжайин узр ишим чиқиб қолувди, шу билан банд эдим вақт бўлмади, мана Салимжон ҳам келиб қолдилар, доктори йўқ экан, ўшандан бериб юбора қолай.

Секретарь билан Салим киради.

— Бу, уят-номус деган гап борми, сенларда?! Қайси бирингнинг гапинг тўғри? Қанақа майнавозчилик, ўзи!

Бошлиқ секретарь қизга юзланди:

— Меҳнат интизомини қўпол равишда бузганлиги, бекарор ва бебурд ҳамда ёлғон гаплари учун иккаласининг ҳам ишдан бўшатилганлиги ҳақида буйруқ тайёрланг! Бас энди, булар билан ади-бади қилиб ўтиришга вақтим йўқ.

Ҳамид билан Салим эса, бараварига:

— Ош нима бўлади хўжайин?— деб тиржайишди.

Хўжайин бошини қашлаганича, секретарга жавоб берар экан, ҳалигилар билан кўз уриштириб олганини билмай қолди ва ютиниб-ютиниб:

— Ростданам, ош нима бўлади-а? — деб юборди.

Т. УНАБОЕВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

РАДИО БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

8.25 — Қўшиқлар, 9.30 — Оркестр куйлари, 9.50 — Халқаро мавзуларда суҳбат (тожикча), 10.10 — Қўшиқлар, 11.15 — «Халқ контроли — амалда», 11.30 — Қўшиқлар, 12.45 — «Замондошлар», 13.30 — Фортепьяно асарлари, 15.15 — «Шарқ гули» (радиокомпозиция), 16.10 — Музикали соат (ёшлар учун), 17.00 — Концерт (русча), 18.00 — «Дин ва инсон саломатлиги», 18.10 — Қўшиқлар, 19.20 — Концерт, (татарча), 20.00 — «Индустрлашган Ўзбекистон» (русча), 20.30 — Концерт (саноат ходимлари учун), 21.00 — Халқаро мавзуларда суҳбат, 21.10 — Концерт, 21.40 — Сиёсий билимлар радиоуниверситети. «СССРда социализм қуришнинг ленинча плани ва унинг амалга оширилиши», 22.20 — Стахан Раҳимов куйлайди, 22.40 — «Умид» (романдан парча), 23.15 — Концерт.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

17.55 — Кўрсатишлар программаси.

Рус тилида: 18.00 — Юқори синф ўқувчиси (ўсмирлар учун), 18.35 — Телеянгиликлар, 18.50 — Фарҳод ва Ширин (ўзбек музикали драма ва комедияси).

Ўзбек тилида: 20.20 — Телеянгиликлар, 20.35 — Олтин водий (тележурнал), 21.55—Экран табассуми (киноэшиттириш).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

12.55 дан — Москва кўрсатади.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

17.00 дан — Олмаота телестудиясининг кўрсатишлари.

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

Ўзбек тилида: 20.00 — СССР халқларининг куйлари.

Рус тилида: 20.40 — Меҳмонхонадаги воқеа (телеспектакль), 21.55 — Абадий музликларда (телефильм). 22.40—Куйлар.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРДА — 25/I да Русалка.

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 24/I да Ажонларим, 25/I да Бой ила хизматчи.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 24/I да Фарҳод ва Ширин, 25/I да Тошболта ошиқ.

КИНО

Тошдаги достон (эрталаб соат 11, кундуз 2 ярим ва кеч 8 яримда), Ака-ука Карамазовлар (кеч 6 да) — САНЪАТ САРОЙИ.

Жонсиз мавсум (1 ва 2-серия)— «ЧАЙКА», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

Трясогузка армияси яна жангда — «ДРУЖБА» (2-залда), «ЎЗБЕКИСТОН», «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Сангам (ўзбек тилида) — НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун).

Фантомас (1 ва 2-серия) — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

ТОШКЕНТ «САЛОН-ПРИБОР» МАГАЗИНИ ҚОШИДА

ташкилотлардан ортиқча асбоблар ва лаборатория ускуналарини қабул қилиб, бошланғич комиссион усулда сотадиган

КОМИССИОН БЎЛИМИ ОЧИЛГАН.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар—96, Ғ. Ғулом кўчаси, 2-уй (4, 9, 11, 15-трамвайлар, 11, 12, 48-автобуслар, 12-троллейбуснинг «Оқтепа майдони» бекати).

ЎЗБЕКИСТОН ССР АЛОҚА МИНИСТРЛИГИ ДОИМИЙ ИШЛОВЧИ КУРСЛАРИ қуйидаги касбларга

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ:

телеграф электромеханиги, АТС электромеханиги, телеграфисткалар, газета-журнал экспедицияларида сортларга ажратувчилар.

Телеграфистка, телеграф ва АТС электромеханиклари группасига Тошкент шаҳрида пропискаси бўлган 8—10 синф ҳажмида маълумотли йигит ва қизлар 16 ёшдан қабул қилинади:

газета-журнал экспедициясида газеталарни сортларга ажратувчилар группасига Тошкент шаҳрида пропискаси бўлган қизлар 18 ёшдан бошлаб қабул қилинади;

почта вагонларида сортларга ажратувчилар группасига Тошкент областининг Янгийўл районида яшовчилар 18 ёшдан бошлаб қабул қилинади.

Қабул қилинганлар 45—48 сўм миқдорда стипендия билан таъминланади. Ўқиш тугагачидан сўнг Тошкент шаҳар корхоналарида ишлайди.

Машғулотлар 15 февралдан бошланади.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Пушкин кўчаси, 7-уй, 2-қават, 29-хона.

ТОШКЕНТ 10-АВТОРЕМОНТ ЗАВОДИ

ҳамма корхона ва автомобиль хўжалигидан ГАЗ-51 автомобиллари ва шу маркадаги машиналарнинг олдинги ва орқа мостларини капитал ремонт қилиб бериш учун

ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Дадабоев кўчаси, 54-уй.

СССР Алоқа министрлиги ДАВЛАТ ИТТИФОҚ ЛОЙИҲА ИНСТИТУТИНИНГ ТОШКЕНТ БЎЛИМИГА меҳнат ва маош бўйича иқтисодчи-инженерлар

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар-34, Навоий кўчаси, 28 «а» уй, кадрлар бўлими. Телефон 4-09-75.

А. Н. ОСТРОВСКИЙ НОМИДАГИ ТОШКЕНТ ТЕАТР-РАССОМЧИЛИК ИНСТИТУТИ вакант вазифаларга

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

КАФЕДРА МУДИРЛАРИ: актёр маҳорати ва режиссура (профессор ёки доцент), ҳаракат файлари, жисмоний тарбия (доцентлар ёки катта ўқитувчилар);

КАФЕДРА ПРОФЕССОРЛАРИ ЁКИ ДОЦЕНТЛАРИ: театршунослик, фалсафа, монументал-декоратив расм;

КАФЕДРА ДОЦЕНТЛАРИ ЁКИ КАТТА ЎҚИТУВЧИЛАРИ: сиёсий иқтисод, илмий коммунизм (ўзбек тилида), саҳна нутқи (ўзбек ва қорақалпоқ тилида), актёр маҳорати (ўзбек, қозоқ, қорақалпоқ, рус тилида), расм ва рангшунослик, саноат графикаси ва упаковка, якка ашула, бадиий керамика, интерьер ва ускуналар, скульптура, музика тарихи ва назарияси;

КАФЕДРА ЎҚИТУВЧИЛАРИ: саҳна нутқи (ўзбек, қозоқ, қорақалпоқ тилида), актёр маҳорати (ўзбек, қорақалпоқ, рус тилида), якка ашула, расм, графика (китоб ва плакат), саноат графикаси ва упаковка, бадиий керамика, интерьер ва ускуналар, жисмоний тарбия, скульптура.

Конкурс муддати—1969 йил 10 февралгача.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Г. Лопатин кўчаси, 77-уй, кадрлар бўлими.

ЎРТА ОСИЁ ЎРМОН ХЎЖАЛИГИ ИЛМИЙ ТЕКШИРИШ ИНСТИТУТИ

ўрмон хўжалиги механизацияси, ўрмон мелиорацияси ва ўрмончилик ихтисослари бўйича

КУНДУЗГИ АСПИРАНТУРАГА ҚАБУЛ ҚИЛАДИ.

Сиртқи ўқишга — ўрмон мелиорацияси бўйича.

Қабул имтиҳонлари — 1 февралдан.

Ҳужжатлар қуйидаги адресга юборилади: Тошкент шаҳар, Дархон п/б.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ — Орган Центрального Комитета Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

Бизнинг адрес ва телефонларимиз: ТОШКЕНТ, «ПРАВДА ВОСТОКА» кўчаси № 26. [illegible]

№ В. — 20. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64633. Р. 01070.